



TALOUSARVIO 2023
TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE
2024 - 2025

Kolarin kunta 2022

SISÄLLYSLUETTELO

1 TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	3
1.1. Johdanto	3
1.2. Yleinen taloudellinen katsaus.....	3
1.3. Henkilöstö.....	11
2 KUNTASTRATEGIA.....	16
3 TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA	19
4 TULOSLASKELMA	22
5 RAHOITUSOSA	27
6 KÄYTTÖTALOUSOSA	28
6.1. Toiminnalliset tavoitteet - kaikki toimialat.....	29
6.2 Hallinto- ja elinkeinopalvelut.....	30
6.4 Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimiala	33
6.5 Kuntaympäristöpalvelut	36
6.6 Käyttötalous yhteensä.....	38
7 INVESTOINTIOSA.....	39
8 KONSERNIJOHDON JA TYTÄRYHTEISÖJEN TAVOITTEET	46

1 TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1. Johdanto

Kunnanhallitus antoi 6.9.2022 vuoden 2023 talousarvion laadintaohjeen. Laadinnan lähtökohtatilanteessa nähtiin, että sodan seurauksena epävarmuus, kiihtyvä inflaatio, rapautuva ostovoima ja nousevat korot leikkaavat kulutuksen ja investointien kasvua. Syksyn aikana tilanne ei ole muuttunut parempaan ja epävarmuuden tilanne monien asioiden kohdalla on jatkunut.

Verotuloennusteet vuosille 2023-2025 on kirjattu Kuntaliiton (syyskuu 2022) julkaiseman veroennustekehikon ennusteesta arviona. Verotuloissa on otettu huomioon kunnanvaltuuston päättämä korotus muihin rakennuksiin. Valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton lokakuussa julkaisemien laskelmien perusteella. Valtionosuuden ennusteen muutos on n. 1 026.000 euroa vähemmän määrärahakehysten antamisen aikaiseen ennusteeseen.

Vuoden 2023 talousarvioehdotuksen pohjana on lautakuntien tekemät talousarvioehdotukset. Lopullisessa esityksessä näihin on tehty muutoksia laadinta toimintakatteessa asetetun tason saavuttamiseksi. Kunnassa syksyllä hyväksytty strategia on ollut lähtökohtana talousarvion valmistelussa. Kunnan strategian jalkauttaminen jatkuu vuoden 2023 aikana. Lisäksi talousarvioehdotusta laadittaessa on noudatettu varovaisuutta ottaen huomioon sote-uudistuksen toteutuminen vuonna 2023 sekä edelleen poikkeuksellinen tilanne Suomessa ja maailmalla.

Vuoden 2023 tulos on talousarvion mukaan 256 610 euroa ja tilikauden ylijäämäksi arvioidaan muodostuvan 270 959 euroa. Investointien osalta vuosi 2023 on vielä osittain tuleviin investointeihin tähtäävä suunnitteluvuosi. Investointiosan nettosumma on 2,26 miljoonaa euroa.

1.2. Yleinen taloudellinen katsaus

Yleinen talouskehitys Suomessa

Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,7 % vuonna 2022. Alkuvuonna talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Toisaalta myös hyödykkeiden ja energian hintojen nousu on jatkunut kesällä arvioitua nopeampana. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna enemmän kuin vielä kesällä ennakoitiin. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin vuonna 2023. Vuosina 2024-2025 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, noin 1,4 % vuosittain.

Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu v. 2022 ripeän talous- ja työllisyyskasvun sekä koronatoimien

päättymisen johdosta. Vuonna 2023 alijäämä kääntyy uudelleen kasvuun ja julkinen talous pysyy syvästi alijäämäisenä tulevina vuosina. Julkisen velan suhde BKT:hen alenee tänä vuonna, mutta kääntyy nousevalle uralle ensi vuonna.

Velanhoitokustannusten arvioidaan kasvavan ennustejaksolla. Alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja pusku-reita.

Lähde: Taloudellinen katsaus. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:58, VM 19.9.2022

Kuntatalous

Kuntataloudessa on takana kaksi vahvaa vuotta. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus on kuitenkin kasvanut vuoden 2022 aikana voimakkaasti, ja hintojen sekä henkilöstökulujen nousu luovat kasvupainetta myös kuntatalouden menoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen seurauksena kuntatalous vahvistuu voimakkaasti vuonna 2023, kun kuntatalouden menot likimain puolittuvat, mutta verotuloja kertyy osin edelleen uudistusta edeltäneiden korkeampien kunnallisveroprosenttien ja jako-osuuksien mukaisesti. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlasketun toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan olevan jopa 1,2 miljardia euroa ja tilikauden tuloksen noin 2,7 miljardia euroa ylijäämäinen. Verotulot ovat kuitenkin menoihin nähden poikkeuksellisen korkealla tasolla vain väliaikaisesti. Vuonna 2024 kuntatalous heikkenee jälleen.

Sote-uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistuu kuntataloudesta. Kuntien tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin nuorten ikäluokkien palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva. Painelaskelmassa vuosikate riittää kattamaan poistot aina vuoteen 2026 saakka.

Tehtäväkentän kaventuessa kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla kuitenkin vähenevät. Kuntatalouden toimintamenoja kasvattavat erityisesti kunta-alan ansiotason ja hintojen nousu. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on 3,8 prosenttia vuonna 2023. Lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina muun muassa rakennuskannan iän ja muuttoliikkeen vuoksi. Samalla korkojen nousu kiristää velkaantunutta kuntataloutta.

Laskennallinen talouden sopeutus paine kasvaa kehyskauden 2023–2026 loppua kohti kaikissa kuntakoryhmissä, mutta sopeutus paineen mittaluokassa on eroja kuntakoryhmien välillä.

Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine pysyy suurimmassa osassa kuntakokoryhmiä maltillisella tasolla. Veropohjan rapautuminen voi kuitenkin olla uhkana varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografiakehitys jatkuu ja muuttotappiokehitys jatkuu ennustetun kaltaisena.

(Lähde: Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:57: Kuntatalousohjelma vuodelle 2023)

Kuntatalouden tilanne Kolarissa

Kolarin kunnan vuoden 2021 tulos oli hyvä koronaepidemiasta johtuvien valtionosuuskorotusten myötä. Kuluvan vuoden tulos näyttäisi menopaineista huolimatta muodostuvan positiiviseksi. Perusturvan menot eivät kevään ja kesän uhkakuvista huolimatta nouse huomattavasti eikä energian raaka-aineiden nousut muuhun toimintaan ole vaikuttanut poikkeuksellisesti. Verotuloja kertyisi enemmän kuin talousarviovaiheessa on arvioitu.

Kolarin kunnalla on huomattavan suuria talouden suunnittelua ohjaavia investointitarpeita. Näistä suurimpana on monitoimitalo, jonka rakentaminen on suunniteltu aloitettavan vuonna 2023. Investoinnit ovat tärkeitä kunnalle ja ne tukevat kunnan elinvoimaisuutta ja sitä myötä myös taloutta. Vuoden 2022 aikana on myös tullut esille 60-paikkaisen palvelutalon rakentamisen tarve. Hyvinvointialue vuokraisi rakennuksen käyttöönsä, mikä helpottaa investoinnin takaisinmaksua. Myös Ylläsjärven liikuntahallin suunnittelu on meneillään.

Valtionsosuusennuste vuodelle 2023 on 5,1 milj. euroa. Verotulojen arvioidaan kehittyvän tuloverojen osalta positiivisesti, mutta ennusteiden mukaan kiinteistö- ja yhteisöverossa on laskua. Kunnan toimintakulujen nousu tulee kuitenkin pitää kurissa ja toimintaa tarkastella kriittisesti, jotta kunta sopeutuu väestörakenteen muutokseen ja kunnan käyttötalous säilyy jatkossa hyvällä tasolla ja tulevat investoinnit saadaan rahoitettua siten, että lainamäärä pysyy hallittavissa.

Kolarin talouskehitystä kuvaavien tunnuslukujen kehitys viime vuosina ilmenee tämän talousarviokirjan tuloslaskelmaosiossa.

Väestö

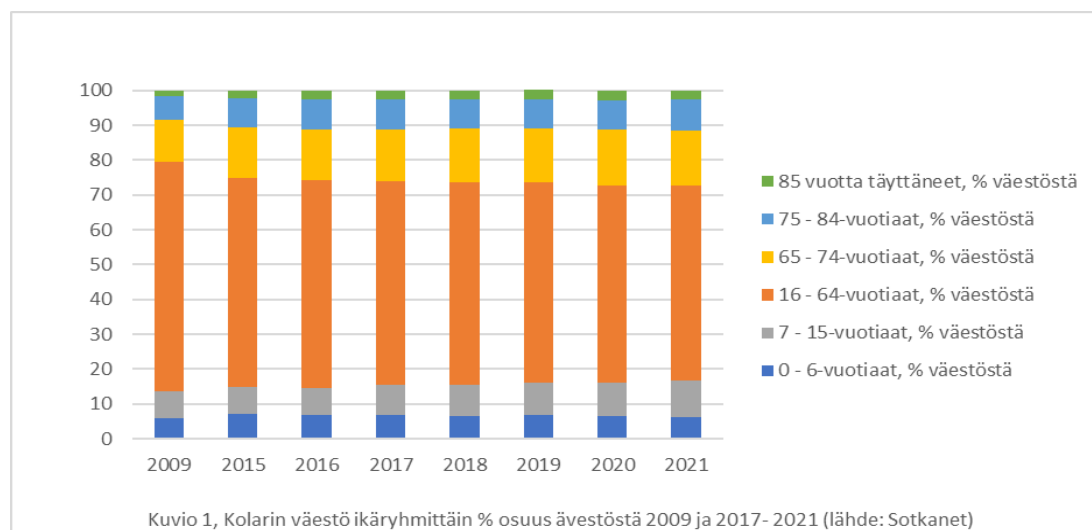
Kolarin väkiluku on 2010 -luvulla vaihdellut 3827 - 3885 asukkaan välillä. Vuonna 2020 Kolarin väkiluku kääntyi reiluun kasvuun ja vuonna 2021 oli 3989 asukasta eli 64 asukasta enemmän kuin edellisenä vuonna. Kolari on ollut vuosina 2020 ja 2021 harvoja Lappilaisia kuntia, jossa on ollut positiivinen väestönkehitys.

Vuonna 2021 luonnollinen väestönlisäys eli syntyneiden määrä suhteessa kuolleisiin oli -11.

Luonnollinen väestönlisäys on viimeisten neljän vuoden aikana muuttunut selkeästi negatiiviseksi. Kuolleisuus on viime vuosina lisääntynyt ikärakenteesta johtuen. Muuttotase (kuntien välinen nettomuutto + nettosiirtolaisuus) vuonna 2021 oli +68 asukasta.

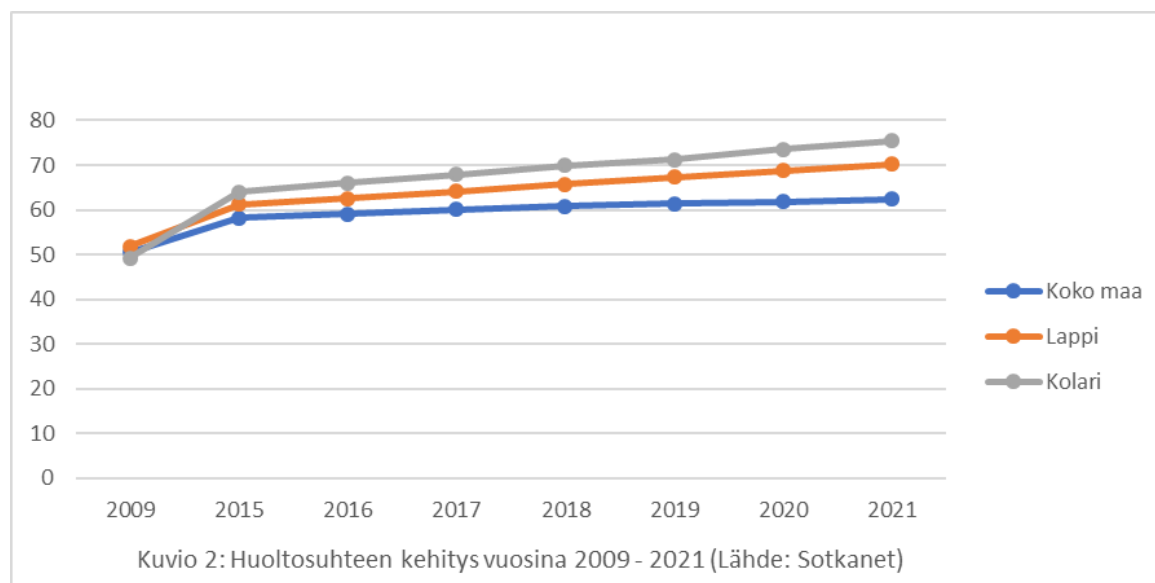
Vuosi	Syntyneet	Kuolleet	Kuntien välinen nettomuutto	Netto-maahanmuutto	Asukasluku	Muutos edelliseen vuoteen
2011	44	37	-10	8	3839	-15
2012	35	41	25	14	3855	19
2013	42	39	27	13	3885	30
2014	44	39	-60	8	3840	-45
2015	37	56	18	9	3848	8
2016	30	53	2	3	3827	-21
2017	39	54	-29	14	3854	27
2018	27	57	4	6	3834	-20
2019	34	54	32		3846	12
2020	26	39	95	10	3925	79
2021	39	50	68	23	3989	64

Vuonna 2021 Kolarin väestöstä 0-6 -vuotiaita oli 6,3 %, 7-15 -vuotiaita 10,5 %, 16-64 -vuotiaita 55,9 %, 65-75 vuotiaita 15,9 %, 75-84 -vuotiaita 8,8% ja 85 -vuotta täyttäneitä 2,6%.

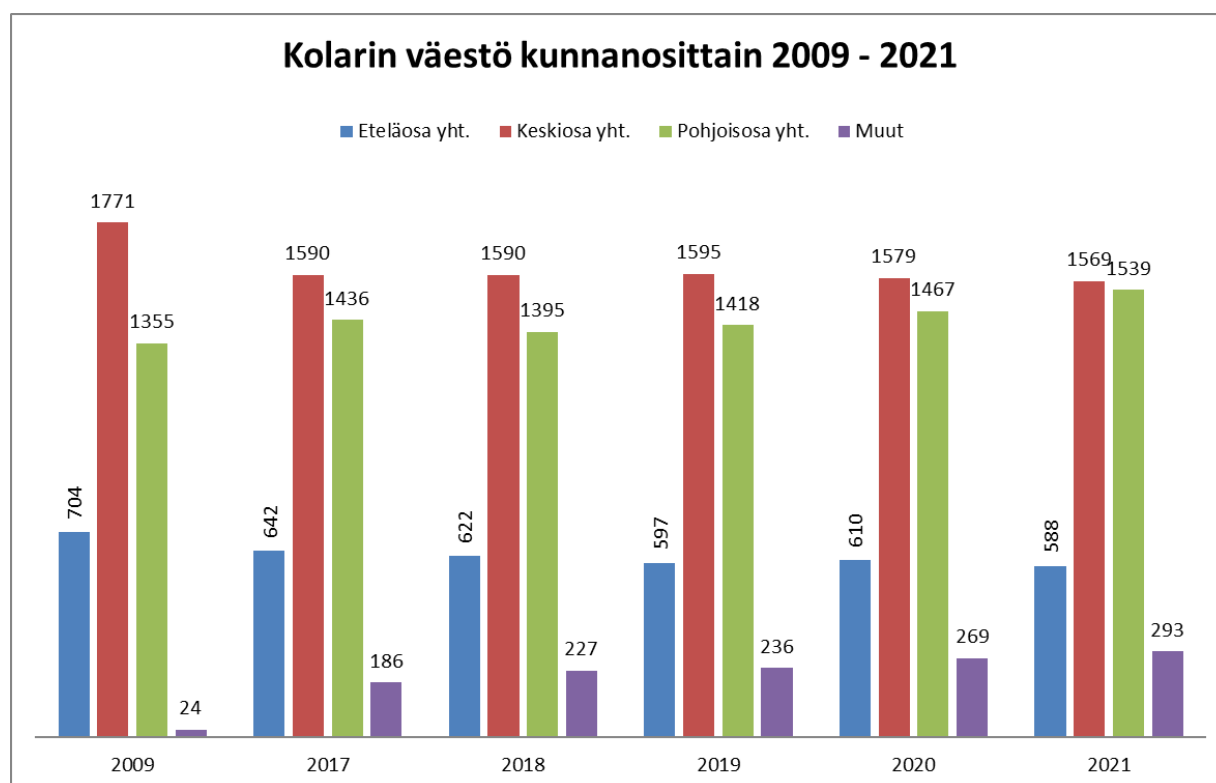


Kolarin demografinen huoltosuhde vuonna 2021 oli 75,5. Huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15 -vuotiaasta ja 65 vuotta täyttäneitä kuntalaista on sataa 15-64 -vuotiaasta (työikäistä) kohti. Kolarissa

demografista huoltosuhdetta nostaa erityisesti väestön ikääntyneiden määrä suhteessa työikäiseen väestöön.



Alla olevat taulukko ja kuvio kuvaavat väestönkehitystä Kolarin kunnan sisällä alueittain vuosina 2009 ja 2017 - 2021. Aluejako perustuu väestötietojärjestelmän jaotteluun kunnan osista. Muut palkkikuviossa kuvaa Kolarin kunnan alueella kirjoilla olevia, joiden osoite väestötietojärjestelmässä on tuntematon. Pääosin tähän ryhmään kuuluvat vakituisesti vapaa-ajan asuinrakennuksissa asuvat. Väestön kasvu on keskittynyt Kolarissa pääasiassa kunnan pohjoisosaan Äkäslompoloon ja Ylläsjärvelle.



Kuvio 3. Väestön kehitys kunnanosittain 2009 ja 2017-2021

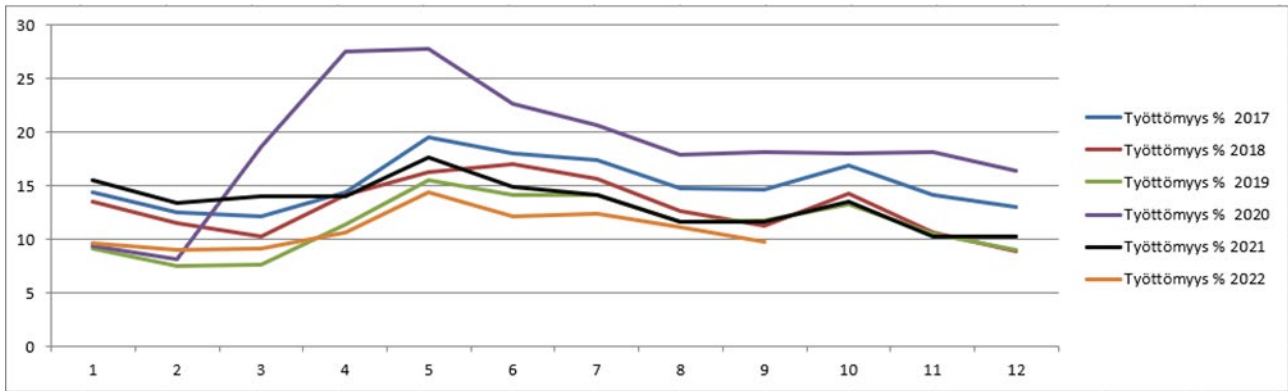
VÄESTÖKEHITYS KUNNANOSITTAIN

Kylä	Väestön määrä 31.12.						Muutos 2021/2009		Muutos 2021/2020	
	2009	2017	2018	2019	2020	2021	%	lkm	%	lkm
Väylänpää	45	40	40	36	44	40	-11,1%	-5	-9,1%	-4
Koivumaa	54	50	46	44	40	40	-25,9%	-14	0,0%	0
Sieppijärvi	455	432	415	404	415	401	-11,9%	-54	-3,4%	-14
Pasmajärvi	61	40	38	36	37	33	-45,9%	-28	-10,8%	-4
Nuottavaara	28	29	31	34	31	32	14,3%	4	3,2%	1
Ruokojärvi	61	51	52	43	43	42	-31,1%	-19	-2,3%	-1
Eteläosa yht.	704	642	622	597	610	588	-16,5%	-116	-3,6%	-22
Venetti	43	32	28	35	39	36	-16,3%	-7	-7,7%	-3
Vaattojärvi	182	166	178	175	173	162	-11,0%	-20	-6,4%	-11
Venejärvi	88	63	62	60	57	57	-35,2%	-31	0,0%	0
Lappea	73	58	59	59	61	64	-12,3%	-9	4,9%	3
Kolarin kk	1385	1271	1263	1266	1249	1250	-9,7%	-135	0,1%	1
Keskiosa yht.	1771	1590	1590	1595	1579	1569	-11,4%	-202	-0,6%	-10
Kurtakko	148	133	122	116	121	124	-16,2%	-24	2,5%	3
Ylläsjärvi	233	271	265	277	273	272	16,7%	39	-0,4%	-1
Saarenpudas	289	299	279	280	289	291	0,7%	2	0,7%	2
Äkäsjokisuu	174	143	151	152	149	161	-7,5%	-13	8,1%	12
Äkäslompolo	511	590	578	593	635	691	35,2%	180	8,8%	56
Pohjoisosa yht.	1355	1436	1395	1418	1467	1539	13,6%	184	4,9%	72
Muut	24	186	227	236	269	293	1120,8%	269	8,9%	24
Yhteensä	3854	3854	3834	3846	3925	3989	3,5%	135	1,6%	64

Työpaikat ja työllisyys

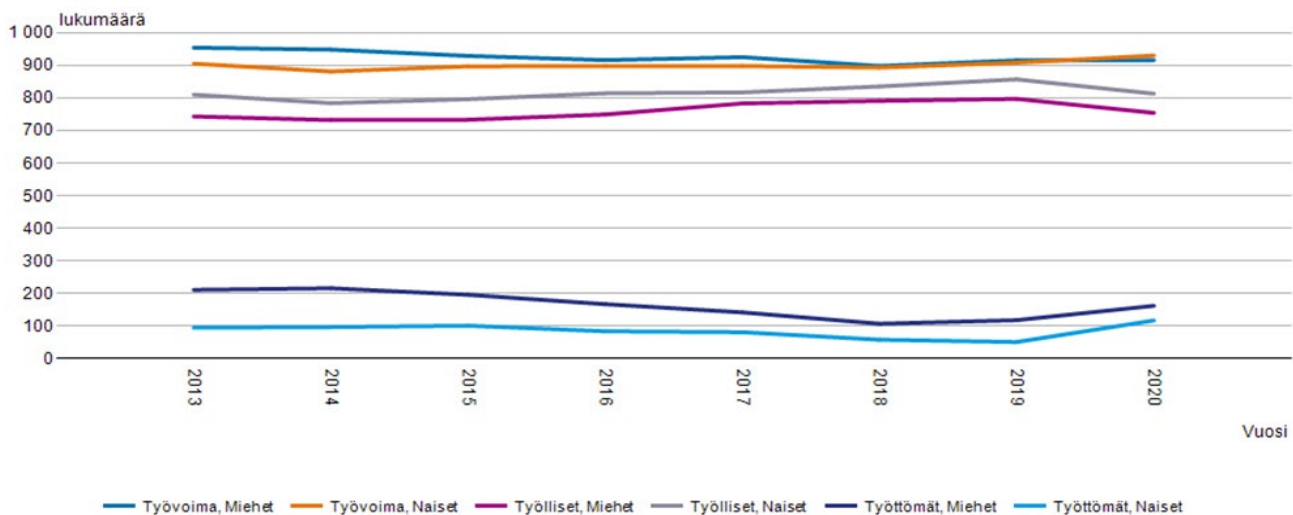
Lapin ELY -keskuksen/työ- ja elinkeinotoimiston alueella oli syyskuun 2022 lopussa 7770 työtöntä työnhakijaa, joista lomautettuja 390. Työttömiä oli 230 (-3%) vähemmän kuin elokuussa ja 1050 (-12%) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömien osuus työvoimasta oli syyskuun lopussa Lapissa 9,7 % (koko maa 8,8 %) vaihdellen kunnittain Sodankylän 6,3 %:sta Savukosken 15,0 %:iin.

Kolarin alueella oli syyskuun 2022 lopussa 180 työnhakijaa. Työttömiä oli 31 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin samana ajankohtana. Työttömien osuus työvoimasta oli Kolarissa syyskuun 2022 lopussa 9,8 %. Pitkäaikaistyöttömiä oli syyskuun lopussa 49 ja alle 25 -vuotiaita 10 henkilöä. Avoimia työpaikkoja syyskuun 2022 aikana oli Kolarissa 378, joka on 132 enemmän kuin vuotta aiemmin.



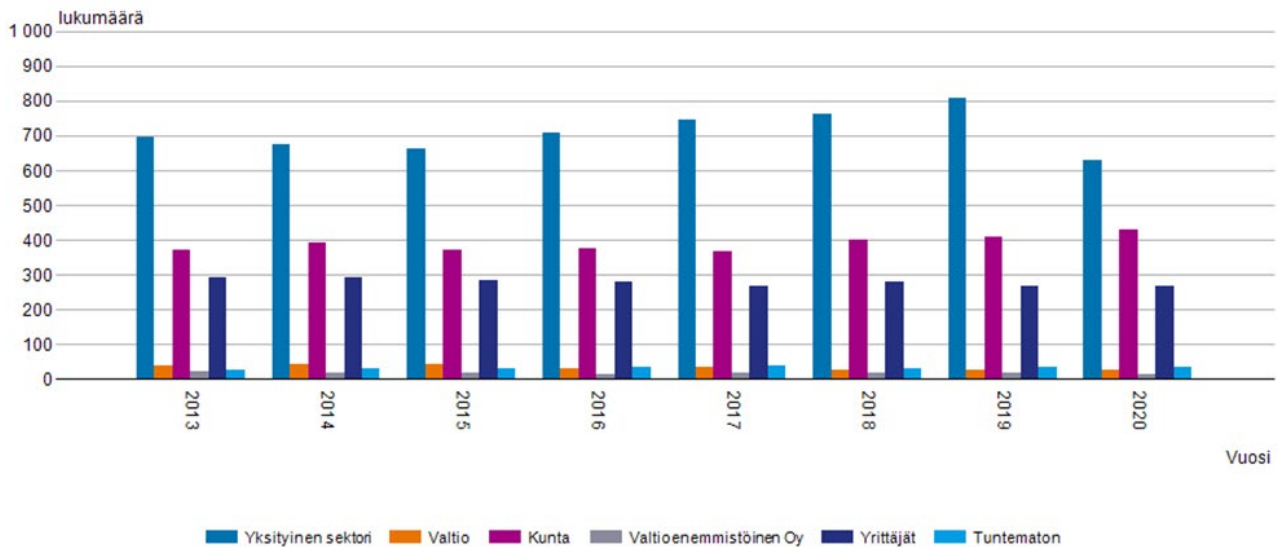
Kuvio 4 Työttömien %-osuus työvoimasta Kolarissa vuosina 2017-2021 ja kehitys 2022. (Lähde: TEM)

Kolarissa työvoima jakautuu suhteellisen tasaisesti miesten ja naisten välillä. Molempia on noin 900 henkilöä. 2010 -luvulla miesten osuus työvoimasta on kääntynyt hienoiseen laskuun, mutta on taantunut viime vuosina. Työllisten naisten määrä on ohittanut vastaavan miesten määrän vuonna 2012.



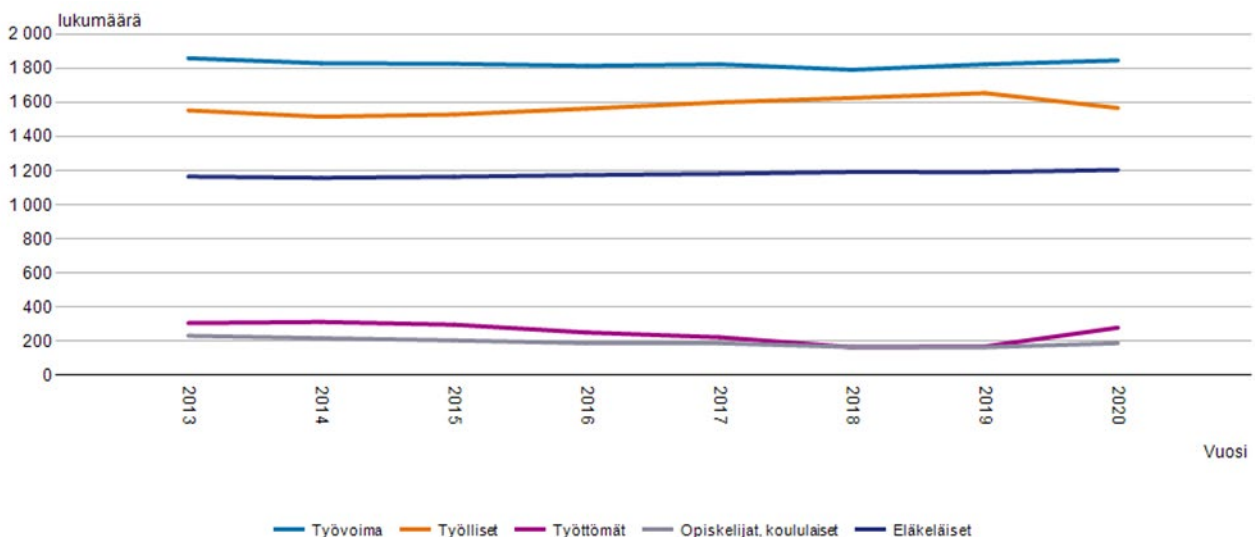
Kuvio 5 Työvoiman, työllisten ja työttömien sukupuolijakauma Kolarissa v. 2013-2020 (Lähde: Tilastokeskus)

Alla olevassa kuviossa on kuvattu Kolarin kunnan alueella työssäkäyvien työpaikat työnantajasektorin mukaan. Työpaikkojen määrä on pysynyt koko 2010 -luvun noin 1450 - 1500 työpaikassa. Työnantajasektorissa on tapahtunut hienoinen muutos siten, että yksityisellä sektorilla toimivien määrä on lisääntynyt ja julkisella sektorilla (kunta ja valtio) vähentynyt. Kolarin työpaikkaomavaraisuus vuonna 2019 oli 94,4 % ja vuonna 2020 vastaava luku 89,2% (koronan vaikutus), mutta luku on noussut takaisin 2019 tasolle vuonna 2022. Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen. Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100 %, on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä. Jos taas työpaikkaomavaraisuus on alle 100 %, on tilanne päinvastainen.



Kuvio 6 Kolarissa työssäkävien määrä työnantajasektoreittain vuosina 2013-2020 (Lähde: Tilastokeskus)

Väestön pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työvoimaa ovat työlliset ja työttömät. Työvoiman ulkopuolisiin kuuluvat kaikki muut eli opiskelijat, koululaiset, lapset, eläkeläiset ja muut työvoiman ulkopuolella olevat. Kolarissa työllisten ja työttömien määrä on pysynyt suunnilleen samana 2010 -luvun puoliväliin ja ollut sen jälkeen laskussa työttömien osalta. Eläkeläisten määrä on vuodesta 2006 lähtien ollut hienoisesti kasvussa. Opiskelijoiden ja koululaisten määrä puolestaan on laskenut hienoisesti vuodesta 2006 lähtien.

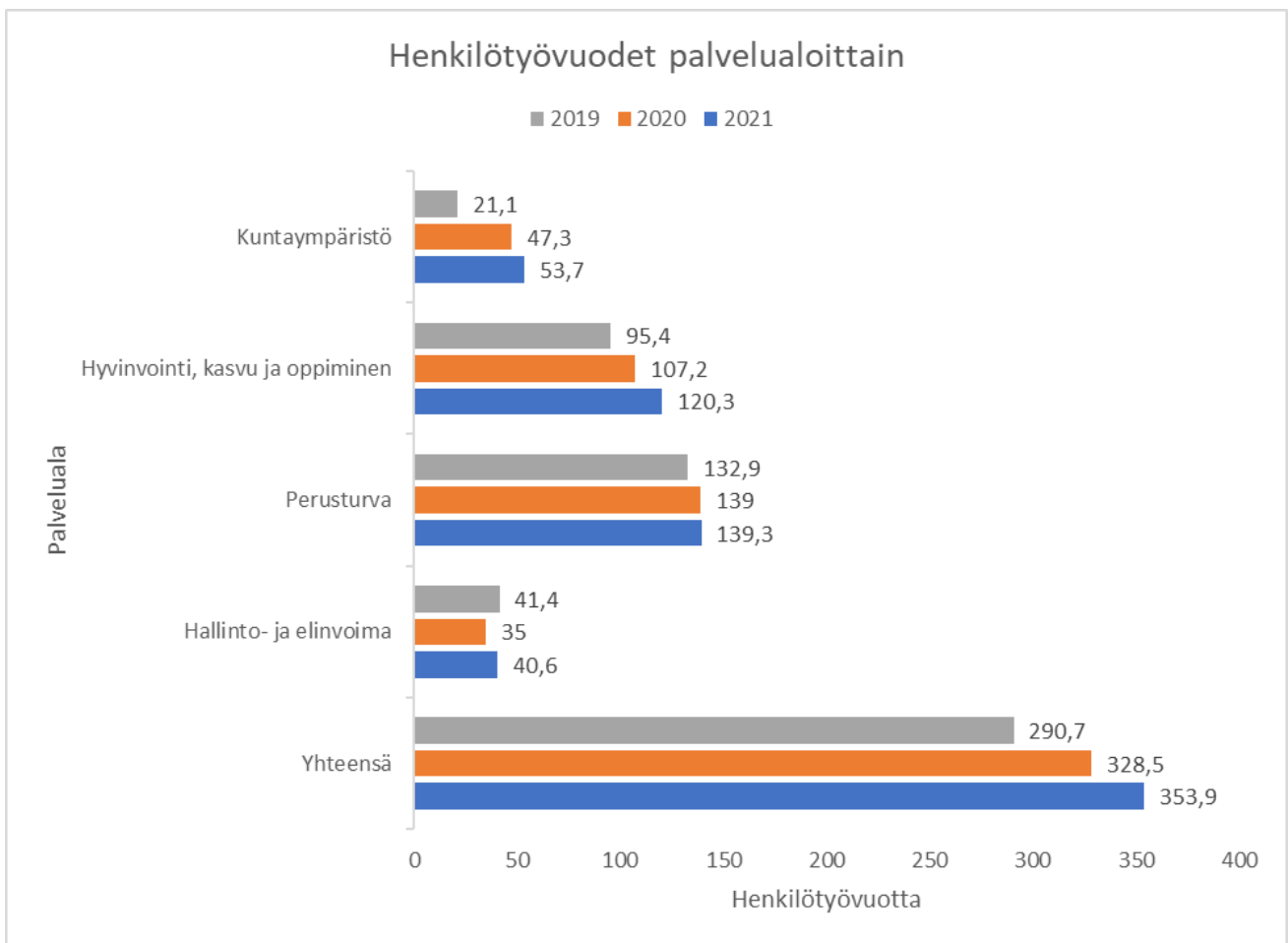


Kuvio 7 Kolarin väestö pääasiallisen toiminnan mukaan vuosina 2013-2020 (Lähde: Tilastokeskus)

1.3. Henkilöstö

Henkilöstön määrä ja rakenne

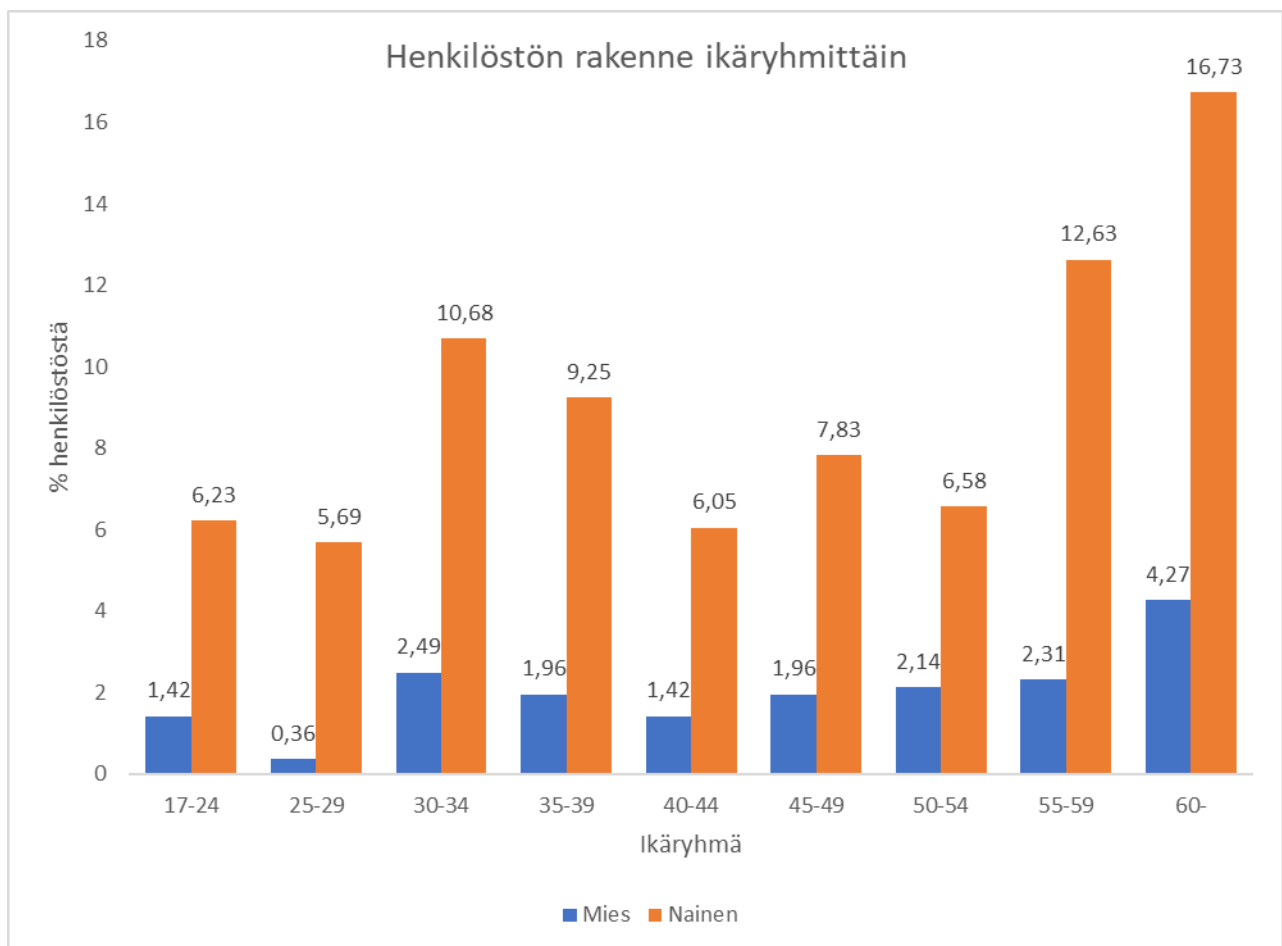
Kolarin kunnan työntekijöiden kokonaislukumäärä henkilötyövuosissa oli 31.12.2021 yhteensä 353,9. Vakituksissa tehtävissä oli 237 ja määräaikaisissa tehtävissä 116,9 henkilötyövuotta. Henkilöstön määrä nousi vuoteen 2020 verrattuna 25,4 henkilötyövuotta. Alla olevassa kaaviossa on esitetty henkilöstön henkilötyövuodet palvelualoittain. Kaavio sisältää vakinaiset, määräaikaiset ja palkkatuella palkatut.



Kaavio 1. Kolarin kunnan henkilöstön määrä palvelualoittain (htv) 2019-2021. Tiedot sisältävät vakituiset, määräaikaiset ja palkkatuella palkatut. Lähde: palkanlaskenta.

Henkilötyövuodet 31.12.2021	Miehet	Naiset	Yhteensä
Vakinaiset	42,5	194,5	237,0
Määräaikaiset - joista	24,7	92,2	116,9
työllistettyjä	4,4	4,1	8,5
YHTEENSÄ	67,2	286,7	353,9

Kolarin kunnassa henkilön yli 60 vuotiaiden ja 50 – 60 vuotiaiden määrä oli suurempi kuin kuntakentässä keskimäärin, joten lähivuosien eläköitymisten määrä on suhteellisen suuri. Alla olevasta kuvista ilmenee kunnan henkilöstön ikäjakauma ja sukupuoli 31.12.2021, Lähde: KEVA



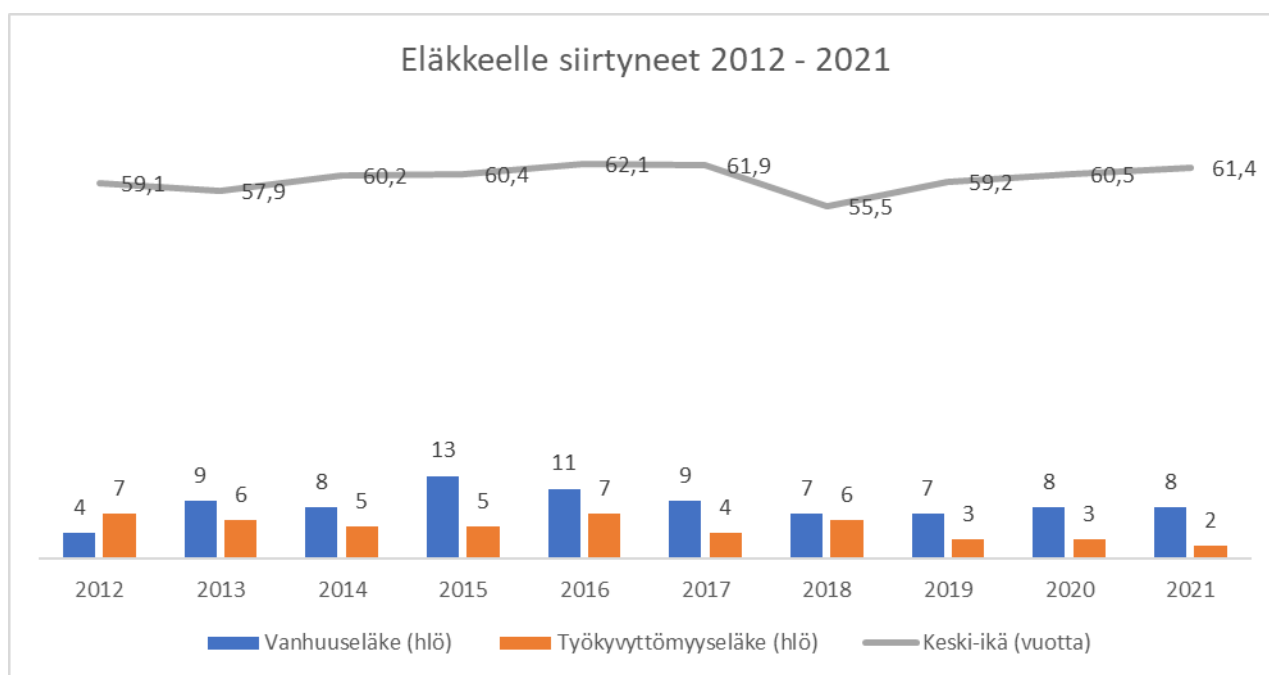
Kaavio 2. Kolarin kunnan henkilöstön rakenne ikäryhmittäin. Lähde: Keva

Sukupuolijakauma palvelualoittain vuonna 2021:

Palveluala	Naisia %	Miehiä %
Kuntaympäristö	68,2	31,8
Hyvinvointi, kasvu ja oppiminen	77,6	22,4
Perusturva	90,8	9,2
Hallinto	74,4	25,6
Koko organisaatio	81,0	19,0

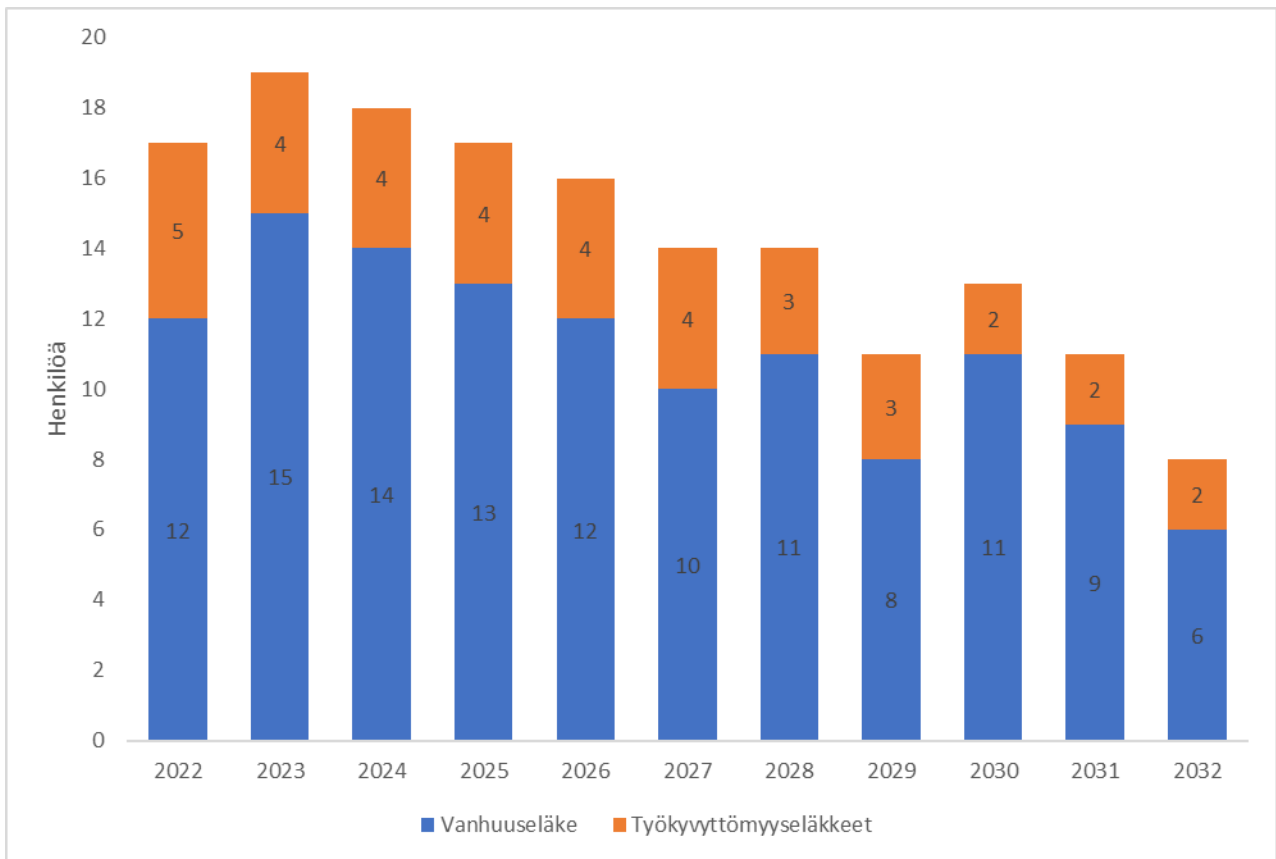
Taulukko 1. Kolarin kunnan henkilöstön sukupuolijakauma (%) palvelualoittain vuonna 2021. Sisältää vakinaiset, määräaikaiset sekä sisäisesti työllistetyt. Lähde: Palkanlaskenta.

Kunnan palveluksesta eläkkeelle jääneiden keski-ikä vuonna 2021 oli 61,4 vuotta. On hyvä huomioida, että luku ei kerro koko totuutta kunnan tilanteesta, sillä Kevan tilastoissa mukana ovat myös henkilöt, joiden työsuhde on päättynyt ennen eläkkeen alkua (edellisenä vuonna tai paljon aiemmin), mutta joiden viimeinen työpaikka kunta on ollut.



Kaavio 3: Kolarin kunnan palveluksesta eläkkeelle siirtyneet vuosina 2012-2021 sekä eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä. Lähde: Keva.

Keva on laatinut kuntakohtaisen eläköitymisennusteen vuosille 2022-2032. Ennusteen mukaan eläkkeelle siirtyvien määrä Kolarissa kasvaa vielä seuraavien vuosien aikana. Ennusteen mukaan eläköityminen olisi huipussaan vuonna 2023, jonka jälkeen määrät kääntyvät laskusuuntaan. Huomionarvoista on, että ennuste sisältää myös perusturvan toimialan, jossa eläköityminen olisi ollut muita toimialoja korkeampaa tulevina vuosina.



Kaavio 4. Kolarin kunnan eläköitymisennuste vuosille 2022-2032. Lähde: Keva.

Sairauspoissaoloja henkilöstöllä vuonna 2021 oli 18,1 kalenteripäivää/henkilötyövuosi. Vastaava luku vuonna 2020 oli 19,4.

Sairauspoissaolotietoja Kolarin kunnasta 2021:

Sairausloma	kpv
Palkallinen	6093
Palkaton	131
Työtaturmista johtuvia	169
Yhteensä	6369

Henkilöstömuutokset vuodelle 2023 -uudet virat ja toimet

- hallinto- ja elinvoimapaalvelut: yritys-/elinkeinokoordinaattorin toimen vakinaistaminen
- kuntaympäristöpalvelut: kaksi oppisopimusopiskelijaa siivouspalveluun
- hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut: nuorisotyöntekijä

Sopimuskorotukset

Sopimuskausi on 1.5.2022-30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 %. Kustannukset nousevat vuonna 2022 keskimäärin 1,76 prosenttia, vuonna 2023 keskimäärin vähintään 3,05 prosenttia ja vuonna 2024 keskimäärin vähintään 3,11 prosenttia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen pohjana on kunnassa laaja lakisääteinen pohja. Kuntalaki (410/2015) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi, joka tulee ottaa huomioon kuntastrategiassa. Myös eri toimialojen toimintaa ohjaavassa erityislainsäädännössä on säännöksiä, jotka ovat keskeisiä kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta. Laaja hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työkalu, jonka kunnanvaltuusto vahvistaa kerran valtuustokaudessa. Toiminnan ja resurssien varaamisen näkökulmasta, hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteitä tulisi käsitellä vuosittain osana talousarvio- ja toimintakertomusprosessia. Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus johtopäätöksineen

- kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta
- väestön terveydestä ja hyvinvoinnista
- väestöryhmittäisistä hyvinvointi- ja terveyseroista
- terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksista
- palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kyvystä vastata hyvinvointitarpeisiin
- ehkäisevän työn kustannuksista ja mahdollisista vaikutuksista sekä
- tavoitteista ja toimenpiteistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Käytännössä yhteistyötä tulee tehdä erityisesti kuntaorganisaation sisällä eri toimialojen välillä. Työn laaja alaisuuden vuoksi yhteistyötä tarvitaan myös kunnan ja alueen muiden toimijoiden kanssa. Valtuusto seuraa hyvinvointikertomuksen ja siinä esille otettujen mittareiden avulla kolarilaisten hyvinvoinnin kehittymistä valtuustokauden aikana ja käyttää hyvinvointikertomuksessa esille nousevia asioita päätöksenteon tukena. Kolarin kunnan laaja hyvinvointikertomus on laadittu vuoden 2021 aikana. Hyvinvointikertomuksen tavoitteet ja jatkotoimenpiteet on asetettu siten, että ne tukevat kuntastrategian toteutumista. Hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain talousarvio- ja tilinpäätösprosessien yhteydessä.

2 KUNTASTRATEGIA

Kuntalain 37 §:n mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- omistajapolitiikka;
- henkilöstöpolitiikka;
- kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määrittellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Kolarin kunnan visio ja strategiset tavoitteet kaudelle 2023-2027:

KOLARI KASVAA LUONNOSTAAN KESTÄVÄSTI

ME KASVAMME ROHKEASTI

- **RATKAISUKESKEISYYS:** Katsomme toiminnassamme ja päätöksenteossamme aina eteen-, ei taaksepäin. Tunnistamme mahdollisuudet ja tartumme niihin. Uskallamme visioida rohkeasti ja tuoda sitä kautta kehittämiseen pitkäjänteisyyttä. Investoimme tulevaisuuteen rohkeasti ja kestävästi.
- **IDEOINTI JA KEHITTÄMINEN:** Ideoimme uusia, ennakkoluulottomia tapoja toimia niin kuntaorganisaationa kuin kuntayhteisönäkin. Luomme rakenteet, jotka kannustavat ja mahdollistavat sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien osallistumisen yhteiseen ideointiin ja kehittämiseen.
- **KOKEILUKULTTUURI:** Toimimme ketterästi ja etsimme ennakkoluulottomasti tapoja tehostaa toimintaamme ja prosessejamme. Selkeytämme tekemisen suuntaa ja tavoitteita ja kokeilemme rohkeasti uusia tapoja toimia, mikä parantaa sisäisesti työhyvinvointia ja ulkoisia palvelukohtaamisiamme.
- **TURVALLINEN ILMAPIIRI:** Juhlimme onnistumisia, mutta myös kokeilun kautta syntyneitä virheitä. Viestintämme on rohkeaa, avointa ja erilaisia mielipiteitä kunnioittavaa.

ME KASVAMME YHTEISTYÖLLÄ

- **KAIKKI TERVETULLEITA:** Toivotamme kaikki tervetulleiksi Kolariin asumaan, yrittämään ja jäämään kuntayhteisön aktiiviseksi jäseniksi. Meille mahtuu karvoihin katsomatta monen moista tekijää ja toimijaa. Jokainen kolarilainen on yhtä arvokas ja siksi kohtelemmekin toisiamme kunnioituksella ja avoimin mielin.
- **YHTEINEN KEHITTÄMINEN:** Kaikki kuntalaiset ja yhteisöt toivotetaan tervetulleiksi tekemään yhteistä, tavoitteellista työtä kunnan kehittämisen eteen, yli rakenteiden ja toimialarajojen. Kolarin kunta osallistaa eri toimijoita monipuoliseen yhteistyöhön aktiivisen ja virkeän kotiseudun kehittämisen pariin. Alueellinen yhteisöllisyys näkyy myös aktiivisena rajayhteistyönä.
- **PALVELUKULTTUURI:** Palvelemme asukkaitamme, asiakkaitamme ja toisiamme. Elämme positii-visessa, rakentavassa ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa toistemme, sidosryhmiemme ja yhteistyökumppaneidemme kanssa. Turvallisessa ilmapiirissä kaikilla on lupa puhua ja kokeilla uutta. Huolehdimme että palvelumme ovat saavutettavissa ja helposti käytettävissä. Digitaalisuus tukee palveluverkoston monipaikkaisuutta.
- **KUNTA MAHDOLLISTAJANA:** Kunta mahdollistaa eri yhdistysten ja toimijoiden yhteistyön ja kohtaamisia mm. monitoimitalon tiloissa, ja pyrkii organisaationa olemaan vahvasti läsnä ja tukena eri tahojen toiminnalle. Myös kylien Kolarin mahdollisuuksia ja keskinäistä yhteistyötä edistetään yhdessä sidosryhmien kanssa.

ME KASVAMME TOIMELIAISUUDELLA

- **TOIMINNAN SUJUVUUS:** Viemme asioita tomerasti ja tuloksellisesti eteenpäin. Meillä asiat eivät jää junnaamaan byrokratian rattaisiin, vaan asiat etenevät joutuisasti ja sujuvasti.
- **PALVELUT JA INFRASTRUKTUURI:** Monipuolisiin liikunta- ja harrastusmahdollisuuksiin sekä laadukkaisiin kulttuuri- ja sivistyspalveluihin tullaan jatkossakin panostamaan vahvasti, sillä ne luovat kokonaisvaltaista hyvinvointia ja vetovoimatekijöitä eri sukupolville ja yrityksille. Myös matkailua ja yritystoimintaa tukevaa infrastruktuuria kehitetään pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti.
- **YRITYKSET JA YRITTÄJYYS:** Edistämme kunnassa monipuolista yrittäjyyttä, joka tukee kunnan ympärivuotista elinvoimaa ja luo työpaikkoja. Kunta on aktiivinen yrittäjyyskasvatuksen edistäjä ja mahdollistaja kouluasteilta toimintaympäristön kehittämiseen. Myös laadukkaaseen asuntokantaan panostetaan mm. kaavoitukseen kautta, jotta se tukisi yritysten houkuttelevuutta ulkopaikkakuntalaisten työntekijöiden näkökulmasta.
- **KUNNAN TUKI JA OSAAMINEN:** Kunta on proaktiivinen toimija eri rahoituskanavien hallinnassa ja se edistää yhteisöjen sekä yritysten ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämisen mahdollisuuksia.

ME KASVAMME KESTÄVÄSTI

- **LUONTO:** Luonto on meille tärkeä elämisen ja harrastusten lähde. Monipuoliset ja laajat reitistöt, monipuoliset luonnon mahdollistamat harrastusmahdollisuudet, metsästys ja kalastus aina väylältä tunturiin ja takaisin ovat tärkeitä painopisteitä.
- **LUONNONVARAT:** Pidämme huolta luonnosta ja kestävydestä. Vaalimme elinympäristömme puhtautta ja viihtyisyyttä. Kehitämme energiatehokkuutta kunnan omissa toimissa ja infrastruktuurissa. Alueen luonnonvaroja, kuten kaivoksia ja luonnontuotteita hyödynnetään monipuolisesti siten, että niiden vaikutukset talouteen, hyvinvointiin ja ympäristöön ovat pitkäjänteisesti tasapainossa ja tukevat kestävyysperiaatetta.
- **ALUEELLINEN MONIPUOLISUUS JA VIIHTYVYYS:** Monipuoliset ja omaleimaiset kylät ovat kunnan strategian käytännön toimintaympäristö, josta pidämme huolta. Panostamme myös kirkonkylän elävöittämiseen ja viihtyisyyteen.
- **LUONNOLLISUUS KOLARILAISISSA:** Luonnollisuus on myös aitoja kohtaamisia ja ihmisläheisyyttä. Jokainen saa olla yhteisössämme luonnollinen, oma itsensä ja suhtaudumme erilaisuuteen voimavarana. Luonnollisuus näkyy myös hyvinvoinnin vaalimisessa ja viestinnässä.

Kuntastrategian mittarit ilmenevät alla olevasta taulukosta.

TAVOITE	MITTARIT	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Asukasluku kasvaa	asukasluku 31.12.	3989	3953	+	+	+	+	+
Yritysten määrä kasvaa	Yritysten määrä / nettomuutos			+	+	+	+	+
Idea- ja osallistamisen mittarit. Innovaatiot.	Määrä		+	+	+	+	+	+
Positiivinen tunnettuus kasvaa	Vestintäsuunnitelma			valmis	arviointi	arviointi	arviointi	arviointi
Yrittäjien kokemus paranee	mittari kyselystä			+	+	+	+	+

Työntekijä-kokemus paranee	QWL-indeksi sairauspoissa-olot kpv/htv	- 18,1		+	+	+	+	+
Kuntalaisten hyvinvointi paranee	HYTE-kerroin (€/asukas)	15,1		+	+	+	+	+
Kestävän kehityksen keskeiset mittarit paranevat	Kestävän kehityksen suunnitelma		suunnittelu	aloitettu	tehty	toteutuksessa	arviointi	arviointi

Kolarin kuntastrategia 2023-2027 on ollut lähtökohtana valmisteltaessa talousarvioehdotusta ja toimenpiteitä vuodelle 2023.

3 TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Rakenne ja sitovuus

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Talousarvio muodostuu käyttötalousosasta, investointiosasta ja rahoitusosasta sekä tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Käyttötaloudessa sitovuustasona on päävastuualueen toimintakate, mikä tarkoittaa, että valtuusto vahvistaa sitovuuden päävastuualueille seuraavasti:

- hallinto- ja elinkeinopalvelujen päävastuualueen toimintakate sitova ilman kaavoitusta
- hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelujen toimiala: päävastuualueen toimintakate
- kuntaympäristöpalvelujen toimiala: päävastuualueen toimintakate

Investointiosassa sitovuustasona on päävastuualueilla hankeryhmäkohtainen toimintakate:

- maa-alueet
- irtaimisto
- talonrakennuksessa uudisrakentaminen ja peruskorjaus
- julkisessa käyttöomaisuudessa liikenneväylät, urheilu- ja ulkoilualueet, jätehuolto ja muu julkinen käyttöomaisuus

Kunnanhallitusta sitoo koko investointiosan toimintakate. Lautakuntia sitovat hankeryhmäkohtaiset investointiosan toimintakatteet.

Rahoituslaskelmassa sitova on pitkäaikaisen lainanoton nettomäärä. Tilapäislainanoton enimmäismääräksi vahvistetaan 4,0 milj. euroa. Tilapäisrahoitusta tarvitaan maksuvalmiuden turvaamiseksi, koska mm. kiinteistövero tuloutetaan kunnille pääosin elo-marraskuussa. Antolainojen osalta kunnanhallitus voi myöntää tilapäisrahoitusta ns. siltarahoituksiin 0,3 milj. euroa. Lisäksi talousarviossa on varauduttu 10 000 eurolla ateriapalvelujen tulevaan yhtiöittämiseen mahdollista osakkeen ostamista varten.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kolarin kunnan taseeseen ei ole kertynyt aiempien vuosien alijäämää.

Seuranta

Kunnanvaltuustolle on neljännesvuosittain raportoitava talouden kehittymisestä.

Kuntalain 125 §:n nojalla tilivelvollisia ovat kunnan toimielinten jäsenet (kunnanhallitus, lautakunnat ja niiden jaostot sekä virallisesti asetetut toimikunnat) ja asianomaisten toimieimien tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisina viranhaltijoina pidetään toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtäväalueilla itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita ainakin silloin, kun he ovat suoraan toimielimen alaisia. Laki ei edellytä kunnan tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelyä ennakolta. Määrittely on kuitenkin suositeltavaa viranhaltijoiden johtamis-, ohjaus- ja -seurantavastuun toteutumisen edistämiseksi. Tilivelvollisten määrittely on osa kunnan hallinnon järjestämistehtävää ja siitä päättäminen kuuluu valtuustolle. Viime kädessä tilintarkastuskertomuksen antava tilintarkastaja harkitsee, ketkä ovat muistutuksen kohteena olevia tilivelvollisia.

Tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

Jos tilintarkastaja havaitsee, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa valtuustoon.

Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta

asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksen lausunto. Valtuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

Kolarin kunnassa tilivelvollisia ovat

- toimielinten jäsenet pl. kunnanvaltuusto
- toimielinten esittelijät (kunnanjohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja)
- itsenäisistä kokonaisuuksista vastaavat viranhaltijat (hallintojohtaja, kehitysjohtaja)
- muut valtuuston päättämät viranhaltijat
- tilintarkastajan harkinnan mukaiset viranhaltijat

4 TULOSLASKELMA

Tuloslaskelman tarkoitus on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulorahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Siitä käyvät ilmi kunnan taloutta kuvaavat keskeiset tunnusluvut: toimintakate ja vuosikate.

Ulkoiset	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%	SU2024	SU2025
TOIMINTATUOTOT	5 883 768	3 978 300	3 783 450	-4,90 %	3 700 000	3 700 000
Myyntituotot	1 533 160	1 238 900	1 418 300	14,48 %	1 341 850	1 441 850
Maksutuotot	1 686 453	1 635 000	652 600	-60,09 %	749 100	649 100
Tuet ja avustukset	1 409 772	490 000	494 600	0,94 %	339 600	339 600
Muut toimintatuotot	1 254 384	614 400	1 217 950	98,23 %	1 269 450	1 269 450
Valmistus omaan käyttöön	68 778	70 000	83 000	18,57 %	83 000	83 000
TOIMINTAKULUT	-35 824 571	-35 147 810	-17 690 890	-49,67 %	-17 483 000	-17 483 000
Henkilöstökulut	-16 874 662	-17 188 130	-9 274 740	-46,04 %	-9 432 869	-9 435 856
Palkat ja palkkiot	-13 418 507	-13 676 530	-7 447 200	-45,55 %	-7 378 100	-7 380 600
Henkilösivukulut	-3 456 156	-3 511 600	-1 827 540	-47,96 %	-2 054 769	-2 055 256
Eläkekulut	-17 217					
Muut henkilösivukulut	-507 368	-525 200	-281 444	-46,41 %	-278 845	-278 939
Palvelujen ostot	-14 578 643	-13 538 150	-5 572 080	-58,84 %	-5 357 822	-5 352 334
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 594 852	-2 427 980	-1 750 810	-27,89 %	-1 667 150	-1 669 150
Avustukset	-1 310 339	-1 533 300	-715 750	-53,32 %	-711 550	-711 550
Muut toimintakulut	-467 272	-460 250	-377 510	-17,98 %	-313 610	-314 110
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-29 872 025	-31 099 510	-13 824 440	-55,55 %	-13 700 000	-13 700 000
Verotulot	16 552 993	16 342 000	10 609 000	-35,08 %	11 112 000	11 062 000
Valtionosuudet	16 136 481	17 339 900	5 126 550	-70,43 %	5 226 550	4 796 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-47 423	-44 500	-154 500	247,19 %	-154 500	-154 500
Korkotuotot	1 100	1 500	1 500		1 500	1 500
Muut rahoitustuotot	21 501	20 000	20 000		20 000	20 000
Korkokulut	-56 906	-60 000	-170 000	183,33 %	-170 000	-170 000
Muut rahoituskulut	-13 117	-6 000	-6 000		-6 000	-6 000
VUOSIKATE	2 770 027	2 537 890	1 756 610	-30,78 %	2 484 050	2 003 500
Poistot ja arvonalentumiset	-1 590 440	-1 600 000	-1 500 000	-6,25 %	-1 600 000	-1 600 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 590 440	-1 600 000	-1 500 000	-6,25 %	-1 600 000	-1 600 000
Satunnaiset tuotot ja kulut						
TILIKAUDEN TULOS	1 179 587	937 890	256 610	-72,64 %	884 050	403 500
Varausten ja rahastojen muutokset	14 349	14 349	14 349		14 349	14 349
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 193 937	952 239	270 959	-71,55 %	898 399	417 849

Tuloslaskelman analysointi

Tuloslaskelmassa esitetään tulorahoituksen riittävyys käyttötalouden menoihin ja poistoihin. Kunnan omat tulot ja valtion rahoitus ovat kunnan tulolähteitä. Valtion rahoitus muodostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Toimiva rahoitusjärjestelmä on keskeistä laadukkaiden palvelujen järjestämiselle.

Toimintatuotot

Kolarin kunnan toimintatuotot vuonna 2023 ovat noin 3,78 milj. euroa. Toimintatuotot laskevat vuoden 2022 talousarvioon verrattuna 195 000 euroa ja vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna noin 2,1 milj. euroa. Suurimpina muutoksina ovat sosiaali- ja terveystalouden palvelujen toimintatuottojen

siirtyminen Lapin hyvinvointialueelle ja Lapin hyvinvointialueen maksamat vuokrat Kolarin kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon toimitiloista. Toimintatuottojen jakauma ja kehitys vuosina 2021 - 2023 ilmenevät alla olevasta taulukosta.

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
TOIMINTATUOTOT	5 884	3 978	3 783	-4,90 %
Myyntituotot	1 533	1 239	1 418	14,48 %
Maksutuotot	1 686	1 635	653	-60,09 %
Tuet ja avustukset	1 410	490	495	0,94 %
Muut toimintatuotot	1 254	614	1 218	98,23 %

Toimintakulut

Vuoden 2023 talousarviossa toimintakulut laskevat 17,4 milj. euroa vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Nämä toimintakulut muodostuvat kunnalle jäävien toimialojen toimintakuluista. Perusturva- palveluiden siirtyminen Lapin hyvinvointialueen hoidettavaksi näkyy toimintakulujen muutoksessa.

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
TOIMINTAKULUT	- 35 825	- 35 148	- 17 691	-49,67 %
Henkilöstökulut	- 16 875	- 17 188	- 9 275	-46,04 %
Palkat ja palkkiot	- 13 419	- 13 677	- 7 447	-45,55 %
Henkilösivukulut	- 3 456	- 3 512	- 1 828	-47,96 %
Palvelujen ostot	- 14 579	- 13 538	- 5 572	-58,84 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 2 595	- 2 428	- 1 751	-27,89 %
Avustukset	- 1 310	- 1 533	- 716	-53,32 %
Muut toimintakulut	- 467	- 460	- 378	-17,98 %

Toimintakate

Toimintakate tarkoittaa käyttötalouden tulojen ja menojen erotusta. Toiminta muuttuu oleellisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyessä Lapin hyvinvointialueen järjestettäväksi. Tämä heijastuu toimintakatteeseen, joka laskee vuoden 2023 talousarviossa noin 56 prosenttia vuoden 2022 talousarvion toimintakatteeseen verrattuna. Palkankorotuksissa on huomioitu 3,05 prosentin korotus.

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
Palkat ja palkkiot	- 13 419	- 13 677	- 7 447	-45,55 %
Henkilösivukulut	- 3 456	- 3 512	- 1 828	-47,96 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 29 872	- 31 100	- 13 824	-55,55 %

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
Hallinto ja talous (1)				
Palkat ja palkkiot	- 1 554	- 1 412	- 1 475	4,51 %
Henkilösivukulut	- 300	- 346	- 365	5,53 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 2 646	- 3 631	- 3 668	1,03 %
Sivistystoimi (1)				
Palkat ja palkkiot	- 4 207	- 4 375	- 4 734	8,21 %
Henkilösivukulut	- 1 039	- 1 067	- 1 146	7,42 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 6 283	- 6 610	- 7 776	17,63 %
Tekninen toimi (1)				
Palkat ja palkkiot	- 1 676	- 1 735	- 1 238	-28,66 %
Henkilösivukulut	- 441	- 461	- 316	-31,34 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 3 972	- 4 097	- 2 380	-41,91 %

Verorahoitus

Verorahoitus koostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Verorahoituksen kehitys vuonna 2021 ja arvioitu kehitys vuosina 2022 - 2023 (1000 €) ilmenevät seuraavasta taulukosta.

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
Verotulot	16 553	16 342	10 609	-35,08 %
Valtionosuudet	16 136	17 340	5 127	-70,43 %

Verotulot

Verotulojen toteutunut kehitys vuonna 2021 ja niiden arvioitu kehitys vuosina 2022 - 2023 ilmenevät alla olevasta taulukosta.

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
Verotulot	16 553	16 342	10 609	-35,08 %
Kunnan tulovero	11 362	11 700	5 452	-53,40 %
Kiinteistövero	3 747	3 685	4 292	16,47 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 444	957	865	-9,61 %

Verotulot on talousarviossa 2023 arvioitu Kuntaliiton syyskuussa 2022 antaman verotuloennusteen pohjalta. Tilinpäätökseen 2021 verrattuna verotulojen arvioidaan kasvavan noin 1,2 miljoonaa euroa. Kunnan tuloveroprosentti määräytyy vuoden 2022 tuloveroprosentista vähennettävän 12,64 %-yksikön vähennyksellä. Kunnan muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroa ja muiden voimalojen veroprosenttia korotettiin vuodelle 2023.

- tuloveroprosentti 7,86
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,03
- vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,47
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 1,50
- yleishyödylliset yhteisöt 1,00

- muiden voimaloiden veroprosentti 3,0
- rakentamaton rakennuspaikka 2,0

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja.

Rakenteellisesti Suomen valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta: kustannus- ja tarve-erojen tasauksesta sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu myös hallinnollisesti kahdesta osasta: Valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kolarin kunnan valtionosuuden kehitys vuosina 2021 – 2023 ilmenee alla olevasta taulukosta.

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
Valtionosuudet	16 136	17 340	5 127	-70,43 %
Peruspalvelujen valtionosuus	11 304	12 190	4 222	-65,36 %
Verotuloihin perustuva valtionos.tasaus	2 865	2 954	343	-88,37 %
Opetus- ja kultt.toimen valtionosuus	- 213	- 204	- 220	7,82 %
Veromenetyksen kompensatiot	2 180	2 401	782	-67,44 %

Vuoden 2023 talousarviossa arvioidaan valtionosuuksien laskevan sosiaali- ja terveystalouden palveluiden järjestämisen siirtyessä Lapin hyvinvointialueelle. Valtionosuudet laskevat yli 12 milj. euroa vuoden 2022 talousarvioon verrattuna, suurin muutos on peruspalveluiden valtionosuuksissa. Veromenetysten kompensatiot laskevat myös noin kolmannekseen vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Vuoden 2023 ennuste perustuu Valtiovarainministeriön lokakuussa 2022 julkaisemaan ennakkolliseen valtionosuuteen.

Vuosikate

Vuoden 2023 vuosikate talousarviossa on vajaa 1,8 miljoonaa euroa. Vuosikate on pyrittävä pitämään hyvällä tasolla, että seuraaville vuosille suunnitellut poikkeuksellisen suuret investoinnit

pystytään rahoittamaan niin, että kunnan velkaantuneisuus ei merkittävästi nouse. Vuosikate on ollut vuosina 2017 - 2021 asukasta kohti laskettuna hyvä ja riittänyt poistoihin ja lyhennyksiin.

Tilikauden tulos

Vuoden 2023 talousarvion tilikauden tulokseksi muodostuu noin 260 000 euroa ja poistoeron lisäysten jälkeen tilikauden ylijäämäksi arvioivaan muodostuvan noin 270 0000 euroa. Talousarvion laadinta on tehty varovaisuuden periaatetta noudattaen huomioon ottaen sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueen järjestettäväksi. Huomiota tulee kiinnittää edelleen toimintakuluihin, jotta tulevien tilikausien tulokset saadaan pidettyä maltillisella tasolla ja kunnan toimintamenot voidaan sopeuttaa muuttuvaan väestörakenteeseen ja kuntalaisten palvelujen tarpeisiin. Toimintakulujen kasvun hillitseminen edellyttää toimintojen kriittistä tarkastelua ja sopeuttamista uuteen tilanteeseen kaikilla toimialoilla. Toimintakulujen lisäksi tulee huomiota kiinnittää toimintatuottoihin, joiden suotuisaa kehittymistä voidaan edesauttaa muun muassa etupainotteisella kaavoituksella ja kaava-alueiden infran rakentamisella niillä kunnan alueilla, joissa on painetta asuntotuotantoon ja rakentamiseen.

5 RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelman avulla kootaan tulo-rahoitus, investoinnit ja muut pääomamenot sekä pääomara-
hoitus yhteen laskelmaan.

RAHOITUSLASKELMA	TA 2022	TA 2023	TASU 2024 (1000 €)	TASU 2025 (1000 €)
Tulorahoitus				
Vuosikate	2 537 890	1 756 610	2 484	2 004
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät				
Tulorahoitus yhteensä:	2 537 890	1 756 610	2 484	2 004
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	- 1 580 000	- 2 260 000	- 6 815	- 7 980
Rahoitusosuudet investointeihin	245 000	-	-	-
Käyttöomaisuuden myyntitulo	120 000	120 000	-	-
Investoinnit yhteensä:	- 1 215 000	- 2 140 000	- 6 815	- 7 980
Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta	1 322 890	- 383 390	4 331	- 5 976
Rahoitustoiminnan kassavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 335 052	- 185 052	- 35	- 35
Lyhytaikaisten lainojen muutos				
Lainakannan muutokset yhteensä:	- 335 052	- 185 052	- 35	- 35
KASSAVAROJEN MUUTOS	987 838	- 568 442	- 4 366	- 6 011

Lainat

Mikäli investoinnit pystytään kattamaan tulo-rahoituksella ja kunnan tulos säilyy ylijäämäisenä, lainoja voidaan lyhentää lyhennysohjelman mukaisesti. Lainamäärän kehitykseen talousarvion suunnitelma-
vuosina vaikuttavat talousarviossa suunnitellut investoinnit.

Kolarin kunnan ottolainojen määrä vuoden 2023 alusta 3 504 695 euroa, josta lyhennysten osuus on
185 052 euroa. Kunnan myöntämien antolainojen määrä on vastaavasti 970 230 euroa vuonna 2022.
Lainakanta asukasta kohti oli vuoden 2022 lopussa 1 147 euroa.

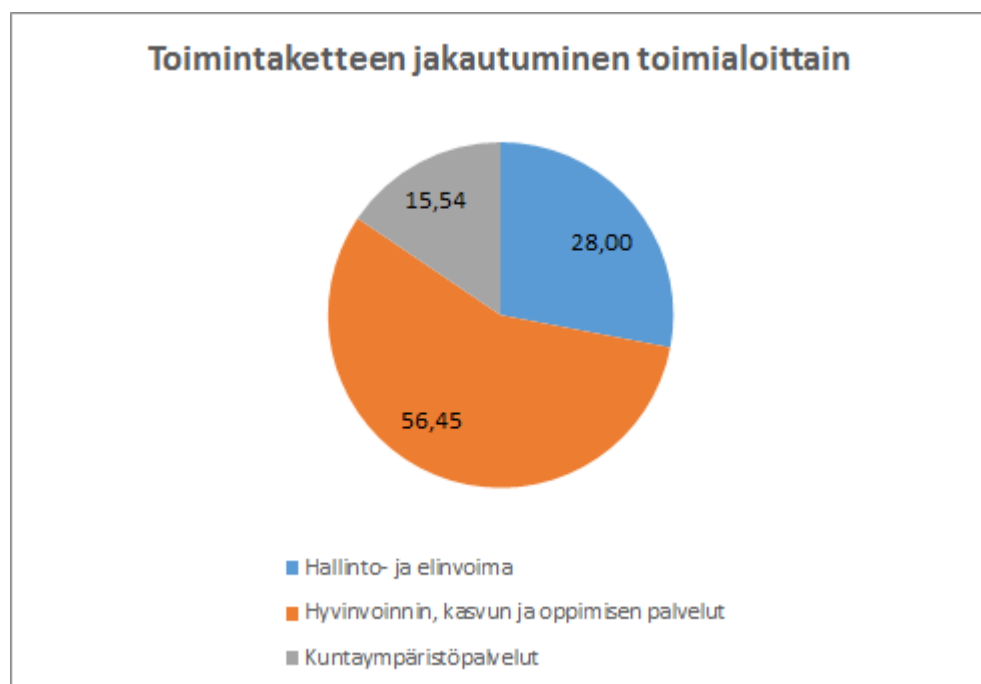
Konserniyhtiöiden vuodelle 2023 budjetoitu lainakanta on yhteensä 12 265 000 euroa ja konsernin lainat yhteensä 15 769 695 euroa. Konsernin ottolainat asukasta kohti vuonna 2021 olivat 3 660 euroa.

6 KÄYTTÖTALOUSOSA

Käyttötalousoosassa esitetään toiminnalliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Määrärahat ja tuloarviot on sisällytetty käyttötalousosaan päävastuualueittain, jotka ovat

- hallinto- ja elinkeinopalvelut
- hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut ja
- kunta- ympäristöpalvelut

Päävastuualueittain toimintakate jakautuu vuoden 2023 talousarviossa seuraavasti:



Lähtökohtana toiminnallisten tavoitteiden asettamisen osalta on pidetty vuosien 2023-2027 kunta- strategiaa ja sille asetettuja mittareita.

Toiminnalliset tavoitteet on koottu seuraavaan taulukkoon kaikkien päävastuualueiden osalta ja niihin on kirjattu vastuutaho/vastuullinen viranhaltija. Kuntastrategiakauden alkaessa toiminnallisissa tavoitteissa on keskitytty toimenpideohjelmien päivittämiseen ja laadintaan. Toimenpideohjelmiin kirjataan niihin liittyvät konkreettiset toiminnalliset tavoitteet.

6.1. Toiminnalliset tavoitteet - kaikki toimialat

Toimintaohjelmat	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
"Uusi kunta"	"Uuden kunnan" toimintojen ja organisoimnin suunnittelu, tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen ja arviointi	Organisaatio ja toiminnot läpikäyty ja tarvittavat toiminnalliset muutokset tehty	Kunnanjohtaja
Asuntostrategia	Asuntostrategian laatiminen	Laadittu	Kunnanjohtaja
Elinkeino-ohjelma	Elinkeino-ohjelman laatiminen	Laadittu	Elinkeinotoimikunta ja kehitysjohtaja
Kiinteistöstrategia	Kiinteistöstrategian päivittäminen	Päivitetty	Tekninen johtaja
Viestintäsuunnitelma	Viestintäsuunnitelman laatiminen	Laadittu viestintäsuunnitelma ulkoiseen, sisäiseen ja kriisiviestintään	Kunnanjohtaja
Työhyvinvointiohjelma	Työhyvinvointiohjelman päivittäminen	Päivitetty	Hallintojohtaja
Sivistyspalvelujen toimintaohjelma	Sivistyspalvelujen toimintaohjelman laatiminen	Laadittu	Sivistysjohtaja
Maankäyttöstrategia	Maankäyttöstrategian päivittäminen	Päivitetty	Tekninen johtaja ja kunnanjohtaja
Kestävän kehityksen suunnitelma	Kestävän kehityksen suunnitelman laatiminen	Laadinta aloitettu	Kunnanjohtaja
Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma	Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laatiminen laajan hyvinvointikertomuksen toteutumisen arvioinnin ja päiviitystarpeiden pohjalta	Laadittu	Sivistysjohtaja

Lähtökohtana toiminnallisten tavoitteiden asettamisessa on käytetty vuosien 2023-2027 kuntastrategiaa ja sille asetettuja mittareita, jotka ilmenevät talousarviokirjan luvusta 2. Talousarviovuoden 2023 toiminnallisina tavoitteina olevat toimintaohjelmat laaditaan poikkihallinnollisena yhteistyönä. Toimintaohjelmat sisältävät konkreettisia toimenpiteitä, joiden toteutumista seurataan. Vastuutaho vastaa asian eteenpäin viemisestä.

Tarkastuslautakunta

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin tavoite on edistää kuntakonsernin ja kunnan toimintakulttuurin muutosjohtamista arvioinnin ja palautteen avulla. Arvioinnin lähtökohtana ovat valtuuston hyväksymät strategiat sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Keskusvaalilautakunta

Toiminta-ajatus

Vaalien järjestäminen siten, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakoäänestyksessä että vaalipäivän äänestyksessä vaalilain ja oikeusministeriön ohjeiden mukaisesti.

Talousarviovuonna 2023 ja taloussuunnitelmavuosina 2024-2025 järjestettävät vaalit:

2023 Eduskuntavaalit

2023 Presidentinvaali

2025 Alue- ja kuntavaalit

6.2 Hallinto- ja elinkeinopalvelut

Hallinto- ja elinkeinopalvelujen toimiala tuottaa hallintopalveluja kuntalaisille, luottamushenkilöille ja tukipalveluja kunnan muille toimintoille. Päävastuualueen keskeinen tehtävä on kunnan talouden ja toiminnan johtaminen sekä kunnan toimintojen ja elinkeinotoiminnan kehittäminen. Toimialan tulosalueet ovat:

- Hallintopalvelut
- Kehitys- ja elinkeinopalvelut

Hallintopalvelut

Toiminta-ajatus

Hallintopalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnallishallinnolta vaadittavia hallinnon ja johdon avustamiseen tarkoitettuja sisäisiä ja ulkoisia tukipalveluja, kuten talous-, henkilöstö-, palkka-, viestintä-,

arkistointi-, kirjaamo-, neuvonta- ja tietohallinnon palveluja. Hallintopalveluihin kuuluu myös työllistämisasioiden hoito ja kaavoitus.

Kehitys- ja elinkeinopalvelut

Toiminta-ajatus

Kehitys- ja elinkeinopalvelut KOLKE vastaa kunnan elinkeino- ja yrityspalveluista ja elinkeinoelämän kehittämisestä sekä edistää alueen saavutettavuutta, yritysten verkostoitumista ja toimintaedellytyksiä, yhteistyötä ja kansainvälistymistä. Kehittämistoiminnassa hyödynnetään monipuolisesti eri rahoituskanavia ja vahvaa kehittäjäverkostoa.

Olennaiset muutokset	
2023	Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus 1.1.2023 lukien ja sen vaikutusten arviointi kunnan ja hallinnon tukipalvelujen toimintaan Elinkeinotoimikunnan toiminnan kehittäminen, elinkeino-ohjelman laatiminen yhdessä KOLKEN kanssa elinkeino-/yrityskoordinaattorin toimen vakinaistaminen Rovakaaren ympäristöterveydenhuolto tuottaa Kolarin kunnalle ympäristöterveydenhuollon palvelut sopimuksen mukaisesti. Palvelun osto siirtyy 1.1.2023 hallinto- ja elinkeinopalvelujen toimialalle perusturvapalvelujen toimialan toimintojen siirtyessä Lapin hyvinvointialueelle.
2024	TE 2025 uudistukseen valmistautuminen
2025	TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtyminen kunnille 1.1.2025

Alla olevassa taulukossa ja kuviossa on kuvattu toimialan tulot ja menot lajeittain (€) vuosina 2021 - 2023

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
TOIMINTATUOTOT	1 257	289	586	102,98 %
Myyntituotot	103	39	34	-12,47 %
Maksutuotot	48	55	304	448,01 %
Tuet ja avustukset	412	145	200	37,66 %
Muut toimintatuotot	693	50	50	-1,00 %
TOIMINTAKULUT	- 3 903	- 3 920	- 4 255	8,54 %
Henkilöstökulut	- 1 854	- 1 758	- 1 840	4,71 %
Palvelujen ostot	- 1 506	- 1 605	- 1 917	19,41 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 109	- 112	- 113	0,83 %
Avustukset	- 353	- 390	- 336	-13,80 %
Muut toimintakulut	- 81	- 55	- 49	-12,12 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 2 646	- 3 631	- 3 668	1,03 %

Hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimintatuottojen vaihtelu selittyy pääosin yhdyskuntapalvelujen tuottojen ja tonttikauppojen luovutusvoittojen vuosittaisesta vaihtelusta johtuen. Tukien ja avustusten määrä on vaihdellut toimialalla erityisesti hankkeisiin tulevien avustusten määrän osalta.

Hallinto- ja elinvoimapalvelujen osalta toimintakulut ovat kasvaneet vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Suurin yksittäinen tekijä toimintakulujen kasvulle on ympäristöterveydenhuollon määräraha-varauksen (noin 180 000 €) siirtyminen perusturvapalvelujen toimialalta hallinto- ja elinkeinopalvelujen toimialalle.

Hallinto ja elinvoimapalvelut, Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%	SU2024	SU2025
Hallinto ja talous (1)						
TOIMINTATUOTOT	1 257	289	586	102,98 %	802	802
TOIMINTAKULUT	- 3 903	- 3 920	- 4 255	8,54 %	- 3 914	- 3 797
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 2 646	- 3 631	- 3 668	1,03 %	- 3 112	- 2 995
Yleishallinto (1)						
TOIMINTATUOTOT	786	107	357	235,49 %	739	740
TOIMINTAKULUT	- 1 232	- 1 383	- 1 751	26,55 %	- 1 754	- 1 776
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 445	- 1 277	- 1 394	9,13 %	- 1 015	- 1 036
Muut palvelut (1)						
TOIMINTATUOTOT	7	6	6			
TOIMINTAKULUT	- 763	- 1 014	- 987	-2,70 %	- 670	- 594
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 756	- 1 008	- 981	-2,72 %	- 670	- 594

Sitovuustaso: Hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimialan toimintakate ilman kaavoitusta

Vastuutoimielin: Kunnanhallitus

Toimialan tilivelvollinen: hallintojohtaja ja kehitysjohtaja kehitys- ja elinkeinopalvelujen tulosalueen osalta

6.4 Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimiala

Varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä tunnistamalla lasten yksilölliset tuen tarpeet ja järjestämällä tukea tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. Osallistetaan lapsia ja vanhempia toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Perusopetus

Toiminta-ajatus

Kolarin peruskoulut toimivat opetussuunnitelman asettamia tavoitteita kohti niin, että varmistetaan laadukas perusopetus ja yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille Kolarin kunnan oppilaille.

Lukio

Toiminta-ajatus

Kolarin lukiosta valmistuu pohjoisen identiteetin tunteva, aikansa seuraava ja tulevaisuuteen suuntautuva ihminen. Kolarin lukio on pieni pohjoinen lukio, joka antaa pohjoisenarktisen identiteetin. Identiteetti muodostuu Suomen ja oman alueen historiasta, elinkeinoista ja ympäröivästä luonnosta. Kolarin lukio on osa maailmaa. Kolarin lukio antaa työkalut maailman tuntemiseen. Päämäärämme on antaa opiskelijoille sellaiset tiedot ja taidot, että ne antavat mahdollisuuden pärjätä tulevaisuuden maailmassa.

Kansalaisopisto

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto tarjoaa monipuolista yleissivistävää koulutusta ja harrastustoimintaa kuntalaisille kaikissa ikäryhmissä. Opetukseen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Opetus perustuu elinikäiselle oppimiselle ja tavoitteena on toimia koko kunnan alueella.

Liikunta- ja nuorisotoimi

Toiminta-ajatus

Nuorisotyö toimii lasten ja nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistajana. Nuorisotyö tukee kansalaistoimintaa ja rakentaa yhteisöllisyyttä, vahvistaa erityisesti nuorten hyvinvoinnin ja onnellisen elämän edistämistä. Nuorten työpajatoiminnan toiminta-ajatuksena on tarjota nuoren yhteiskuntaan

sijoittumista tukevaa toimintaa yksilöllisesti ja asiakaskohtaisesti. Liikuntatoimen tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä ja luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä, kehittämällä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla liikuntapaikkoja.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Toiminta-ajatus

Kirjaston tehtävä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Kirjaston tulee tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

Olennaiset muutokset	
2023	<ul style="list-style-type: none"> - Liikuntapaikkojen hoito resursseineen siirtyy HKO:n toimialalta kuntaympäristöpalveluille. Näin liikunta ja nuorisotoimelle jää sille kuuluva ydintehtävä eli palveluiden tuottaminen kuntalaisille. -Yhden lastenhoitajan lisäys varhaiskasvatukseen. - Nuorisotoimeen lisäys nuorisotyöntekijäresurssiin, 1 htv. - Ruokapalvelukustannusten siirto HKO:n toimialalle. - Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottojen pienentyminen.
2024	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoimitaloon siirtymiseen valmistautuminen, toimintakulttuurin muodostaminen ennakolta.
2025	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoimitaloon siirtyminen.

Alla olevassa taulukossa ja kuvioissa on kuvattu hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimialan tulot ja menot lajeittain (€).

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
TOIMINTATUOTOT	743	640	725	13,29 %
Myyntituotot	225	181	226	24,93 %
Maksutuotot	203	177	199	12,43 %
Tuet ja avustukset	306	276	295	6,88 %
Muut toimintatuotot	8	6	5	-16,67 %
TOIMINTAKULUT	- 7 026	- 7 250	- 8 501	17,25 %
Henkilöstökulut	- 5 246	- 5 442	- 5 880	8,05 %
Palvelujen ostot	- 1 184	- 1 134	- 1 914	68,82 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 255	- 271	- 293	8,33 %
Avustukset	- 302	- 362	- 344	-4,98 %
Muut toimintakulut	- 39	- 43	- 70	65,20 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 6 283	- 6 610	- 7 776	17,63 %

Ulkoiset	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%	SU2024	SU2025
Sivistystoimi (1)						
TOIMINTATUOTOT	742 793	639 500	724 500	13,29 %	724 500	724 500
TOIMINTAKULUT	-7 025 751	-7 249 900	-8 500 603	17,25 %	-8 788 960	-9 248 153
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-6 282 958	-6 610 400	-7 776 103	17,63 %	-8 064 460	-8 523 653
Koulutus (1)						
TOIMINTATUOTOT	742 793	639 500	724 500	13,29 %	724 500	724 500
TOIMINTAKULUT	-7 025 751	-7 249 900	-8 500 603	17,25 %	-8 788 960	-9 248 153
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-6 282 958	-6 610 400	-7 776 103	17,63 %	-8 064 460	-8 523 653
Yleinen kulttuuritoimi (1)						
TOIMINTATUOTOT	7 021	4 000	4 000		4 000	4 000
TOIMINTAKULUT	-76 236	-95 700	-96 273	0,60 %	-100 319	-126 351
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-69 214	-91 700	-92 273	0,62 %	-96 319	-122 351

Sitovuustaso: Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimialan toimintakate

Vastuutoimielin: Sivistyslautakunta

Toimialan tilivelvollinen: Sivistysjohtaja Juha Väisänen

6.5 Kuntaympäristöpalvelut

Kuntaympäristöpalvelujen toimiala sisältää seuraavat tulosalueet:

- yhdyskuntatekniikka
- ympäristötoimi

Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntatekniikan tulosalueen tehtävänä on vastata kunnan tehtävistä seuraavilla tehtäväalueilla:

- talonrakennus, yhdyskuntatekniikka ja ympäristöhoito,
- kunnan kiinteistöt, maa- ja vesialueet, puistot ja muut yleiset alueet,
- tiestö, liikennejärjestelyt ja liikenneturvallisuus,
- kunnan jätehuoltoviranomaisena toimiminen sekä
- kartoitus ja mittaus.

Tulosalueen tulosyksiköt:

- tekninen hallinto
- maankäyttö (mittaustoiminta)
- liikenneväylät
- maa-alueet (puistot, muut yleiset alueet ml. viralliset uimarannat ja alueiden vuokraus)
- ympäristönsuojelu (öljyntorjunta)
- kiinteistöt (keskitetty kiinteistöhoito, kiinteistöt ja asuntotuotanto/isännöinti)
- keskitetty siivous- ja ruokahuolto
- jätehuolto
- maa- ja metsätilat

Ympäristötoimi

Tulosalueen tulosyksiköt:

- rakennusvalvonta
- ympäristönsuojelu

Rakennusvalvonta

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonnan tehtävänä on osaltaan huolehtia turvallisen, terveellisen ja viihtyisän rakennuskannan ja ympäristön muodostumisesta ja säilymisestä. Rakennusvalvonta huolehtii, että rakentamisessa noudatetaan lakeja, asetuksia ja määräyksiä sekä kaavamääräyksiä ja kunnan rakennusjärjestystä.

Olennaiset muutokset	
2023	
2024	Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus astuu alustavan aikataulun mukaan voimaan 2024
2025	

Ympäristönsuojelu

Palvelu ostetaan sopimuksen mukaisesti Rovaniemen kaupungilta.

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
TOIMINTATUOTOT	1 651	1 584	2 473	56,11 %
Myyntituotot	832	872	1 159	32,94 %
Maksutuotot	254	170	150	-11,76 %
Tuet ja avustukset	21			
Muut toimintatuotot	544	542	1 163	114,66 %
TOIMINTAKULUT	- 5 692	- 5 751	- 4 936	-14,18 %
Henkilöstökulut	- 2 117	- 2 196	- 1 554	-29,22 %
Palvelujen ostot	- 1 743	- 1 762	- 1 741	-1,20 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 577	- 1 527	- 1 345	-11,94 %
Avustukset	- 27	- 37	- 37	
Muut toimintakulut	- 227	- 229	- 259	13,02 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 3 972	- 4 097	- 2 380	-41,91 %

Ulkoiset	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%	SU2024	SU2025
Tekninen toimi (1)						
TOIMINTATUOTOT	1 651 252	1 583 900	2 472 550	56,11 %	2 173 550	2 173 550
TOIMINTAKULUT	-5 691 860	-5 751 100	-4 935 668	-14,18 %	-4 780 442	-4 437 913
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 971 829	-4 097 200	-2 380 118	-41,91 %	-2 523 892	-2 181 363
Yhdyskuntatekniikka (1)						
TOIMINTATUOTOT	1 651 252	1 583 900	2 472 550	56,11 %	2 173 550	2 173 550
TOIMINTAKULUT	-5 691 860	-5 751 100	-4 935 668	-14,18 %	-4 780 442	-4 437 913
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 971 829	-4 097 200	-2 380 118	-41,91 %	-2 523 892	-2 181 363
Ympäristötoimi (1)						
TOIMINTATUOTOT	255 354	170 000	150 000	-11,76 %	150 000	150 000
TOIMINTAKULUT	-161 115	-147 200	-210 247	42,83 %	-213 803	-213 803
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	94 239	22 800	-60 247	-364,24 %	-63 803	-63 803

Sitovuustaso: Kuntaympäristöpalvelujen toimintakate

Vastuutoimielin: Yhdyskuntatekniikan osalta tekninen lautakunta ja ympäristötoimen osalta rakennuslautakunta

Toimialan tilivelvollinen: tekninen johtaja ja rakennustarkastaja rakennuslautakunnan alaisten asioiden osalta

6.6 Käyttötalous yhteensä

Käyttötalouden tulot ja menot lajeittain (€)

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%
TOIMINTATUOTOT	5 884	3 978	3 783	-4,90 %
Myyntituotot	1 533	1 239	1 418	14,48 %
Maksutuotot	1 686	1 635	653	-60,09 %
Tuet ja avustukset	1 410	490	495	0,94 %
Muut toimintatuotot	1 254	614	1 218	98,23 %
TOIMINTAKULUT	- 35 825	- 35 148	- 17 691	-49,67 %
Henkilöstökulut	- 16 875	- 17 188	- 9 275	-46,04 %
Palvelujen ostot	- 14 579	- 13 538	- 5 572	-58,84 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 2 595	- 2 428	- 1 751	-27,89 %
Avustukset	- 1 310	- 1 533	- 716	-53,32 %
Muut toimintakulut	- 467	- 460	- 378	-17,98 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 29 872	- 31 100	- 13 824	-55,55 %

Ulkoiset (1000€)	TP2021	TA2022	TA2023	Muutos%	SU2024	SU2025
TOIMINTATUOTOT	5 884	3 978	3 783	-4,90 %	3 700	3 700
TOIMINTAKULUT	- 35 825	- 35 148	- 17 691	-49,67 %	- 17 483	- 17 483
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	- 29 872	- 31 100	- 13 824	-55,55 %	- 13 700	- 13 700

7 INVESTOINTIOSA

INVESTOINTIOSA VUODEN 2023 TALOUSARVIOSSA						
Toimielimien käsittely		Sivistyslautakunta Tekninen lautakunta			Kj:n ehdotus Kunnanhallitus 29.11.2022 Kunnanvaltuusto 8.12.2022	
		TA Esitys / toimitelin				
Kunnanhallitus		2023	2024 1000€	2025 1000€	2023 1000€	2025 1000€
Kunnanhallitus, varaus		50 000			50 000	
Maanmyynti	Tonttien myynti	-120 000			-120 000	
Maan-/kiinteistöjen hankinta		70 000			70 000	
Kunnanhallitus yhteensä		0	0	0	0	0
		TA Es / toimitelin				
Irtaimisto / muut / selostus		2023	2024 1000€	2025 1000€	2023 1000€	2025 1000€
Sivistystoimi						
Äkäslompolon päi- väkoti	Kaappisängyt	10 000			10 000	
Monitoimitalo	Irtaimisto			1 000		1000
Nuoristotoimi	Auto				50 000	
Perusopetus	Irtaimisto ICT	20 000			20 000	
Sivistystoimi yhteensä		30 000	0	1 000	80 000	1 000
Tekninen toimi						
Liikuntapaikat	Mönkijä ja perä- kärry	20 000				20
Ruokapalvelu auto YLP-986	Lunastus kun- nalle ja vuok- raus Lapin Ate- riapalvelut Oy:lle	20 000			20 000	
Traktori						
	Jarrullinen perä- kärry	15 000				15
Tekninen toimi yhteensä		55 000	0	0	20 000	35

Yleishallinto							
Kunnan verkkosivut	Uudistaminen	50 000			50 000		
Työajan seuranta-järjestelmä	Uusinta	20 000			20 000		
Yleishallinto yhteensä		70 000	0	0	70 000	0	0
Irtaimisto yhteensä		155 000	0	1 000	170 000	35	1 000
Talorakennus		TAEs / toimielin					
Talorakennus, uudisrakentaminen	Selostus	2023	2024 1000€	2025 1000€	2023 1000€	2024 1000€	2025 1000€
Kunnantalon auditorio	Toteutus suunnitelman mukaisesti			500			
Monitoimitalo	Kokonaissuunnittelu	80 000	50				
	Liittymät ja muut hankinnat				125 000	100	
	Rakentaminen, kiinteistöleasing mallilla						
Monitoimitalon liikuntahalli	Saako leasingia kohteeseen valtion apu avoin? 1000 000 € (2023) ja 2 500 000 € (2024) Kustannusarvio varmentuu 11/2022						
Ylläsjärven liikuntahalli	Suunnittelu	50 000			50 000		
	Suunnittelun valmistuttua		1 500			1 500	
	Avustus					-500	
Monitoimitalo	Rakennuttajakonsultointi	200 000	300	100	200 000	300	100
Talorakennus, uudisrakentaminen yhteensä		330 000	1 850	600	375 000	1 400	100
Talorakennus, peruskorjaus		2023	2024 1000€	2025 1000€	2023	2024 1000€	2025 1000€
Sivistystoimen kiinteistöt							

Äkäslompolon koulu	Pihaleikkivälineet ja pienpyöräteline	30 000			30 000		
Ylläsjärven päiväkot	Uusi aita	15 000			15 000		
Kirkonkylän peruskoulu ns. ala-aste	Peruskorjaussuunnittelu uutta monitoimitalon toimintaa varten mm. varavoimaita ja ruokala	50 000			50 000		
Kirkonkylän peruskoulu ns. ala-aste	Peruskorjaus, tarkentuu suunnittelun valmistuttua		400			400	
Kirkonkylän peruskoulu ns. ala-aste	Varavoimakone, tarkentuu suunnittelun aikana		100			100	
Sieppijärven koulu	Pihan päällystys			35			35
Sieppijärven vanha koulu matala osa	Ulkovuori ja kattoremontti			50			50
Kotiseutumuseo	Katon peruskorjaus			40			40
Kotiseutumuseo	Museon varastotilat vanhoille esineille paikka avoin		20			20	
Kirjasto	Peruskorjaussuunnitelma			50			50
Sivistystoimen kiinteistöt		105 000	520	175	95 000	520	175
Sosiaalitoimen kiinteistöt		200 000	20 150 4 000	4000	200 000	20 150 4000	0 4000
Sosiaalitoimen kiinteistöt yhteensä		200 000	4 170	4 000	200 000	4 170	4 000
Terveystoimen kiinteistöt							
Terveyskeskus	Korjaussuunnitelma, katon peruskorjaus		70	1 000		70	1 000
Terveystoimen kiinteistöt yhteensä		0	70	1 000	0	70	1 000

Hyvinvointialueen vuokrakiinteistöt yhteensä		200 000	4 240	5 000	200 000	4 240	5 000
Muut kiinteistöt							
Vastaanottohalli	Toteutus korjaustarpeiden mukaisesti, nostovet, ikkunat ja katto			35			35
Vanha kunnanvirasto, Sieppijärvi	Lämmitysjärjestelmän uusiminen	40 000			40 000		
	Avustus				-10 000		
Vanha sairaala	Vuosikorjaukset, piipun purku/korjaus ja parvekkeiden korjaus, sisäinen IT-verkko	25 000			25 000		
Muut kiinteistöt		65 000	0	35	55 000	0	35
Talonrakennus, peruskorjaus yhteensä		370 000	4 760	5 210	350 000	4 760	5 210
Talonrakennus yhteensä		720 000	6 610	5 810	725 000	6 160	5 310
		TAEs / toimitilin					
Liikenneväylät ja puistot	Selostus	2023	2024 1000€	2025 1000€	2023	2024 1000€	2025 1000€
Teollisuusalueiden peruskorjaus	Peruskorjaus, päällystys myöhemmin		150			150	
Teollisuusalueiden peruskorjaus	Routavauriokohteinen päällystykseen poisto Paloasema, katsastusasema ja vastaanottohalli					20	
Ylläksen yleiskaava	Päivitys	20 000	60		20 000	0	
Reittitie, Äkäslompolo	Rakentaminen ja päällystäminen	150 000			150 000		
Röyhkänmukanmaan kadut II -vaihe, Äkäslompolo	Katujen päällystys, MH sopimus ja urakka yhteistyössä			200			
	Metsähallituksen sopimusosuus			-200			

Koninjänkätie uusi osuus, Äkäslompolo	Toteutetaan murskepinnalla			120			120
Hormistonauttontie ja Hormistontievantie, Äkäslompolo	Katujen päällystäminen, mikäli lomarakennusten rakentaminen on toteutunut			80			80
Helukantien jatko ja Ahonlenkki, Äkäslompolo	Rakentaminen		220		520 000		
Rautuvuomantie, Äkäslompolo	Päällystys		30			30	
Kaulavaaran I alue, Äkäslompolo	Katuvalaistus, uudistetaan LED valoille	30 000			30 000		
Äkäslompolon asemakaava alue	Katuvalaistuksen uusiminen LED valoille		50	50		50	50
Kaupinjärventien alkuosa, Äkäslompolo	Peruskorjaus		50			50	
Takamettäntie, Äkäslompolo	Päällystys			35			35
Palovaarantien ja Junkanjänkätien väli, Ylläsjärvi	Rakentaminen		150			150	
Lännentien alue, Ylläsjärvi	Katujen loppuosan päällystys, MH sopimus ja urakka yhteistyössä			115			
	Metsähallituksen sopimusosuus			-115			
Jänkänpaikantien loppuosa	Rakentaminen	80 000			0		
Arvinkuja, Kolari kk	Rakentaminen ja kunnostaminen ilman AB			35			35
Sammuntien 60 metriä, Melakankaantien 40 metriä ja Koivuniementien risteysalueen korjaukset, Kolari kk	Peruskorjaus	60 000			60 000		

Hakapolku, Isopäälontie, Koukkupäälontie ja muut alueet Kolari kk	Katuvalaistus uudistetaan LED valoille	20 000			20 000		
Hakapolku, Kolari kk	Kaukolämpölinjojen alitusten korjaukset			40			40
Kolarin kirkonkylä asemakaava alue	Katuvalojen elohopealamppujen uusinta LED valoille		50	50		50	50
Iivarintie, Sieppijärvi	Loppuosan rakentaminen	15 000			15 000		
Touhulantien peruskorjaus, Sieppijärvi	Kunnostaminen ilman AB			40			40
Ylläsjärven Neljänpolku	Katuvalaistuksen uusiminen	30 000		40		30	40
Äkäslompolo, Sivulantien alkuosan peruskorjaus kv-väylä	Suunnittelu ja toteutus		10	50		10	50
Paikoitusalueet tunturialueelle, suunnittelu 2020 ja toteutus 2021	P-alueet tarkoituksen mukaisesti		10	30		10	30
Suunnittelu	Katujen suunnittelua ja inventointia	20 000	20	20	20 000	20	20
Liikenneväylät ja puistot yhteensä		395 000	800	590	835 000	570	590
Urheilu- ja ulkoilualueet		2023	2024 1000€	2025 1000€	2023	2024 1000€	2025 1000€
Ylläsjärven pieneliikenttä liikuntahallin yhteyteen	Toteutetaan mahdollisesti kv-väylän ja tai muiden kadunrakennusmaiden leikkausmassoilla			50	50 000		
Urheilu- ja ulkoilualueet yhteensä		0	0	50	50 000	0	0
Jätehuolto		2 023	2024 1000€	2025 1000€	2 023	2024 1000€	2025 1000€
Uusi hyötyjäte-asema	Uuden hyötyjäte-aseman rakentaminen			1 000			1 000

Talousjätteen vastaanottoasema	Uuden suunnittelu			30			30
Lapiokuusikon jäteasema	kaksi uutta siirtokuormauskonttia, suoja-aidan korjaus ja uusi portti	35 000			35 000		
Jätehuolto yhteensä		35 000	0	1 030	35 000	0	1 030
Muu julkinen käyttöomaisuus		2023	2024	2025	2023	2024	2025
			1000€	1000€		1000€	1000€
Reitit ja yleiset alueet							
Aavahelukan lentokenttä	Suoja-aidan asentaminen ja portti	20 000			20 000		
Ylläsjärven kv-väylä yhteistyössä Ely-keskuksen kanssa	EAKR-rahoituskohte, kunnan osuus	0			250 000		
Kirkonkylän kehittäminen	Jouluvalot, poltarivalaisimet, maamerkki	20 000			20 000		
Ihmisen rinki	Kunnostuskorjaukset katsomo ja aita	20 000			20 000		
Ylläsjärven P-alueen rakentamisen jatkaminen	Kunnan maa-alue Hotellin takana	10 000			10 000		
Toiminnan ohjausjärjestelmä	Reiteille	30 000			30 000		
Teuran lenkki	Tasaus ja täyttö monitoimitalon kaivuumailla konetyöt	25 000			25 000		
Reittisillat, vaihe 1	Reittisiltojen mm. Kuerjoken ja Pasmajoen sillat peruskorjaus ja hiihtolattujen LED-valaisimet	45 000			45 000		
Reittisillat, vaihe 2	Tunturijärvi-Ylläsjärvi valaistulatu peruskorjaus	25 000	50	50	25 000	50	50
Muu julkinen käyttöomaisuus		195 000	50	50	445 000	50	50
Investoinnit yhteensä (netto)		1 480 000	7 460	8 530	2 260 000	6 815	7 980

8 KONSERNIJOHDON JA TYTÄRYHTEISÖJEN TAVOITTEET

Valtuusto päättää kuntalain mukaan omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kuntakonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa (kunnanjohtaja ja kunnanhallitus), kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä.

Kuntakonserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt:

Tytäryhtiöt

- Kiinteistö Oy Kolarin Hallinto- ja toimintakeskus
- Kolarin Vuokra-Asunnot Oy
- Tunturi-Lapin Vesi Oy
- Tunturi-Lapin Reitit Oy

Kuntayhtymät

- Lapin liitto

Yhteisyhteisöt

- Tornionlaakson Sähkö Oy
- Lapin Informaatioteknologia LapIT Oy
- Kuntarahoitus Oy
- Asunto Oy Kolarin Ylläsloiste
- Asunto Oy Kolarin Ylläsvalo
- As Oy Kolarin Ruukinpuisto
- Ylläksen Markkinointi Oy/Visit Ylläs
- Sarastia Oy

Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

- konsernijohto raportoi valtuustolle konserniohjeen mukaisesti
- edustajat raportoivat tytäryhteisöistä kunnanhallitukselle konserniohjeen mukaisesti

Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet

- Konserniyhteisöille asetetaan tavoitteeksi saavuttaa ylijäämäinen tulos.

Tytäryhtiöiden taloudelliset tavoitteet

Kiinteistö Oy Kolarin hallinto- ja toimintakeskus					
	Liikevaihto	Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	Tilikauden voitto/tappio	Omavaraisuus %	Pitkäaikaisten lainojen määrä
TA2023	192 600	0	0	98	0
TA2022	191 500	0	0	98	0
Toteuma 2021	181 600	0,47	0,47	98	0

Kolarin Vuokra-Asunnot Oy					
	Liikevaihto	Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	Tilikauden voitto/tappio	Omavaraisuus %	Pitkäaikaisten lainojen määrä
TA2023	1 054 270	75 022	75 022	33	2 316 000
TA2022	1 033 996	54 000	1 100	33	2 460 000
Toteuma 2021	1 041 864	-17 143	3 606	33	2 486 383

Tunturi-Lapin Vesi Oy					
	Liikevaihto	Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	Tilikauden voitto/tappio	Omavaraisuus %	Pitkäaikaisten lainojen määrä
TA2023	2 760 632	-41 663	-220 200	63	9 749 000
TA2022	2 744 300	80 709	5 709	44	5 781 878
Toteuma 2021	2 741 612	-20 977	10 709	64	5 279 723

Tunturi-Lapin Reitit Oy					
	Liikevaihto	Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	Tilikauden voitto/tappio	Omavaraisuus %	Pitkäaikaisten lainojen määrä
TA2023	952 314	37 294,00	29 835	100	200 000
TA2022	684 415	39 116,00	29 116	100	